Влада – Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№ 225 (975) ♦ Субота, 26 листопада 1994 року ♦ Ціна договірна

ТАРАС ПРОСТИТЬ НАМ НАШУ БІДНІСТЬ, ТА БЕЗДУХОВНОСТІ — НІКОЛИ

Сталася безпрецедентна в історії нашої культури подія: на третьому томі перервано випуск нового академічного видання 12-томового Повного зібрання творів Тараса Шевченка. Не варто нарікати на нашу сьогоденну бідність: книжкові прилавки завалені «анжеліками», «тарзанами», всілякими чужоземними жахами. Тим часом унікальне видання спадщини Кобзаря, яке слугувало б дослідникам, студентам, просто читачам, — це видання задихнулося.

Тисячі примірників третього тому припадають пилом на базах, зокрема на складі видавництва «Наукова думка». Головний редактор видавництва Алла Бельдій настійливо телефонує до бібліотек, вузів, технікумів, шкіл: візьміть третій том, просто так — безплатно. Відгукуються одиниці: Центральна наукова бібліотека ім.В.Вернадського, кілька технікумів, київська школа № 191, приватні особи... Інші відмахнулися: немає машини, нема часу...

Це сором для всієї держави.

(Закінчення на 6-й стор.).

На знімку: директор видавництва «Наукова думка» Ігор Алексєєнко показує незатребуваний третій том: візьміть просто так — безплатно...

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ,
«Голос України»

Наука допомагає парламентаріям

Відбулося перше засідання консультативної ради з питань державного будівництва і правової політики при Голові Верховної Ради України за участю керівника українського парламенту.

Ще на відкритті другої сесії Олександр Мороз одним з провідних завдань законодавчого органу визначив удосконалення процесу самої законодавчої діяльності, зокрема, створення міцної наукової підтримки підготовки й аналізу законів, що готуються до прийняття.

Невдовзі такий своєрідний науковий центр при Верховній Раді був створений на громадських засадах. Ось лише окремі імена: директор Інституту держави і права академік НАН Юрій Шемшученко, професори Володимир Копейчиков, Микола Козюбра, академіки правових наук Василь Сіренко, Опанас Підопригора та інші.

(Закінчення на 4-й стор.).

Читайте в суботньому випуску

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ЛЕОНІДА КУЧМИ

НА СПЕЦІАЛЬНОМУ ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ 49-ї СЕСІЇ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ ООН 21 ЛИСТОПАДА 1994 РОКУ

Шановний пане Голово!

Користуючись цією нагодою, дозвольте мені щиро привітати Вас на посаді Голови Генеральної Асамблеї і приєднатися до високої оцінки Вашого зваженого й одночасно динамічного керівництва роботою 49-ї сесії Генеральної Асамблеї, наслідком якого вже стала низка конструктивних рішень з широкого кола фундаментальних питань світового розвитку, що стоять перед Організацією Об'єднаних Націй.

Шановні делегати! Виступаючи сьогодні з цієї високої трибуни, хотів би особливо підкреслити життєве значення багатомірного питання розвитку, яке фактично уособлює рушійну ідею світової цивілізації.

Власне, спроба сформулювати життєздатний Порядок денний для розвитку є на сьогодні вищим пріоритетом не тільки для України, а напевно для всіх держав—членів Організації Об'єднаних Націй. Установчі цілі, які об'єднали країни-засновниці (серед яких була й Україна) цього унікального міжнародного форуму 50 років тому, повинні постійно збагачуватися новими спільними завданнями відповідно до кардинальних змін історичної ситуації, свідками яких ми стали останнім часом. Серед таких завдань, як ми розуміємо їх в Україні, — забезпечення міцного миру і політичної стабільності через соціально-економічні реформи і розвиток в інтересах людини.

Історія людства свідчить, що мир і розвиток, демократизація і гуманізація світового суспільства є невід'ємними складовими загальнопланетарного процесу.

Мир і стабільність без розвитку неможливі, як неможливі вони в умовах існування суспільств, природа яких передбачає насильство й нехтування основоположними правами людини.

Звідси випливає, що декларована демократія, не підкріплена розвитком, приречена. Нездатність забезпечити розвиток суспільства у всіх його вимірах неминуче викликає розчарування в ідеалах демократії, руйнує соціальну стабільність.

У свою чергу, розвиток за умов відсутності демократії, як свідчить історія, має тимчасовий, обмежений характер і на практиці веде до скорочення бази соціальних і економічних гарантій, в першу чергу, для країн та народів, що розвиваються. Це, в кінцевому підсумку, загрожує втратою стимулів рухатися вперед, створює передумови для стагнації.

В цій площині висловлені в доповіді Генерального секретаря ідеї є цементуючою наріжних підвалин перебудови основних напрямів діяльності Організації Об'єднаних Націй, що викладені в попередніх концептуальних документах: «Порядок денний для миру» та «Порядок денний для роззброєння». Характер реалій сучасного світу дозволяє впевнено констатувати, що підтримання міжнародного миру і безпеки та забезпечення стабільного розвитку всіх членів міжнародного співтовариства є двома рівнозначними векторами високої місії ООН. У цьому зв'язку видається дещо схоластичною дискусія з приводу того, що є пріоритетом в діяльності нашої Організації.

Розвиваючи цю тезу в практичному вимірі, хочу сказати: витрати на допомогу в цілях розвитку і на діяльність в галузі підтримання та забезпечення миру аж ніяк не конкурують між собою. Виділення ресурсів на розвиток сьогодні є профілактичним заходом, який дозволить істотно зменшити витрати на можливе оперативне хірургічне втручання, пожежні акції по підтриманню миру в майбутньому. Аналогічним чином миротворча діяльність, без сумніву, сприятиме попередженню ескалації наявних конфліктів, що вивільнить додаткові ресурси на розвиток.

Стара істина стверджує: дешевше запобігти хворобі, ніж займатися її лікуванням. Саме тому необхідно докласти більше зусиль для підвищення ефективності превентивної дипломатії ООН.

Віддаючи належне зусиллям Генерального секретаря Організації пана Бутроса Бутроса Галі і діяльності Ради Безпеки на цьому напрямі, хотілося б закликати їх до більш інтенсивного застосування таких методів превентивної дипломатії, як місії по встановленню фактів, місії добрих послуг і доброї волі, надсилка спеціальних представників Генерального секретаря в райони напруженості і потенційних конфліктів. В цьому зв'язку, на наш погляд, заслуговує на підтримку пропозиція щодо створення постійно діючого інституту міжнародних посередників, до складу якого увійшли б найбільш авторитетні політичні і державні діячі, які представляють держави усіх континентів. На цей інститут можна було б також покласти функції по нагляду за демократичними виборами, що особливо важливо на етапі постконфронтаційної відбудови миру. Україна не лише декларувала відданість принципам Статуту ООН, але й практичними діями довела свою спроможність нести тягар відповідальності члена міжнародного співтовариства. Це стосується й проблеми миротворчої діяльності ООН. Українські військові спостерігачі брали участь у відповідних заходах у Придністров'ї. Майже з самого початку югославського конфлікту, з липня 1992 року, український контингент бере участь в операціях по підтриманню миру в Боснії і Герцеговині. Ми готові до подальшої активізації та розширення нашої участі у заходах ООН по підтриманню миру і поділяємо підхід до цієї проблеми Генерального секретаря ООН Бутроса Галі. Водночас Україна готова включитися і в пошуки нових форм діяльності по попередженню і запобіганню конфліктів.

Пане Голово! Однією з важливих з'єднуючих ланок між миром та розвитком є процес контролю над озброєнням і роззброєнням. Скорочення озброєнь і збройних сил, ліквідація зброї масового знищення, в т.ч. ядерної, одночасно сприяють зниженню рівня воєнної загрози, і таким чином створюють сприятливі зовнішні умови для існування і розвитку всіх членів міжнародного співтовариства. Україна надає виключного значення участі в цьому процесі. Вона першою в світі повністю добровільно відмовилася від ядерної зброї і сумлінно виконує взяті на себе міжнародні зобов'язання, здійснює вивезення із своєї території потужного арсеналу цього найбільш небезпечного виду зброї масового знищення.

Однак міжнародне співтовариство протягом усього часу після набуття Україною незалежності концентрувало увагу в основному на одній темі — стане Україна без'ядерною державою або ж вибере інший шлях — перебування на себе успадкованої від СРСР ядерної зброї як надійного засобу стримування.

Абстрактна відповідь на це запитання була занадто простою — знищити і забути! У нас же, в Україні, виникало безліч інших питань: як гарантувати безпеку України, за чий кошт і хто буде знищувати ядерну зброю, як компенсувати вкладені українським народом труд і матеріальні витрати на виготовлення цієї зброї і що буде з тисячами військовослужбовців і їх сім'ями, що обслуговували цю зброю, і багато інших.

Наголошую на цьому тому, що пошуки відповідей на згадані запитання вимагали від нас часу, а від світового співтовариства — розуміння, тактовності і терпіння. Нещодавно Україна продемонструвала всьому світу відданість власним зобов'язанням, свою послідовність і виваженість, торуючи шлях до без'ядерного статусу. Останню крапку в цьому питанні поставлено цими днями. 16 листопада 1994 року Верховна Рада України схвалила рішення про приєднання до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Цим кроком Україна знову підтвердила, що вона є відповідальним членом міжнародного співтовариства, однаково враховує як інтереси своєї власної безпеки, так і імперативи безпеки для всіх.

Парламент України прийняв це історичне рішення, покладаючись на те, що цей беспрецедентний крок нашої держави, яка вперше в історії людства добровільно позбавляється ядерної зброї, буде належним чином оцінений міжнародним співтовариством. Нагадаю: Україна з самого початку сподівалася, що у відповідь на свою ініціативу ліквідувати розташовану на її території ядерну зброю вона отримає підтримку і допомогу, адекватну її реальним витратам у зв'язку з ліквідацією цієї зброї, гарантії своєї безпеки з боку ядерних держав і належну компенсацію за вартість ядерних матеріалів, що містяться у цій зброї. Сьогодні є всі підстави констатувати, що Україна, незважаючи на всі економічні і політичні труднощі, діє послідовно і головне — в інтересах усього людства. Мені прикро, і про це я вимушений говорити з трибуни ООН, що така політика не знаходить адекватної реакції. До цього часу Україна не отримала відповідної суми компенсації за вивезені тактичні ядерні боєзаряди, надання обіцяної допомоги за законом Нанна—Лугара здійснюється дуже повільно і в цілому не відповідає визначеним строкам її надходження. Залишаються ще проблеми із наданням політичних гарантій безпеки. До речі, це не єдині випадки, коли досягнуті домовленості виконуються нашими партнерами незадовільно. Все це робить позицію України, як молодої незалежної держави, політично сильною. Але ми хотіли б впевнитися в тому, що багато держав, які пов'язували надання реальної допомоги з нашим приєднанням до ДНЯЗ, стояли б на такій же позиції і були готові не завтра, а сьогодні пройти свою частину шляху, перейти від проголошення обіцянок до реальної підтримки широкомасштабних ринкових реформ, проведенню яких я маю намір енергійно сприяти, використовуючи всі наявні у виконавчої влади України засоби. Виступаючи перед Верховною Радою 16 листопада цього року за приєднання України до ДНЯЗ, я не в останню чергу розраховував і на те, що наші партнери дотримають свого слова.

Шановні делегати!

Настав час усім остаточно усвідомити, що стабільний розвиток є необхідним не тільки для підтримування існуючих систем безпеки на глобальному, регіональному та національному рівнях. Він є об'єктивною умовою існування і розвитку всієї нашої цивілізації.

Питання розвитку в усіх вимірах з особливою гостротою стоять і перед Україною. Сукупність негативних факторів як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру призвели до того, що тепер Україна перебуває на дуже критичному етапі свого розвитку. Розбудова реально незалежної держави і перехід до правового демократичного суспільства гальмуються жорсткою економічною кризою, поглиблення якої призводить до зниження життєвого рівня населення. Єдино можливий вихід з такої ситуації ми вбачаємо у докорінній перебудові всього економічного механізму, послідовному впровадженні ринкових реформ у всіх сферах виробництва. Усвідомлення критичного характеру нинішньої соціально-економічної ситуації в державі стало вирішальним фактором прискорення розробки разом із спеціалістами Міжнародного валютного фонду, програми виходу України з кризи і макроекономічної стабілізації. Програма реформ передбачає, передусім, лібералізацію торгівлі і цінової політики, приватизацію державних підприємств через відповідну широкомасштабну програму, створення законодавчої бази ринкової економіки і забезпечення фінансової стабільності шляхом скорочення дефіциту бюджету, проведення чіткої та виваженої кредитно-грошової політики.

В останні роки Україну критикували за повільні темпи реформ. Цим аргументувалася неможливість надання відчутної зовнішньої допомоги. Певною мірою така критика була справедливою. Сьогодні ж радикальна економічна реформа — один з найголовніших пріоритетів у діяльності Президента і уряду України. Альтернативи такому курсу не існує.

Перед Україною стоїть нелегке завдання не тільки виходу з економічної кризи, але й становлення її як цивілізованої демократичної європейської держави, спроможної на відповідному рівні забезпечувати добробут населення і виконувати роль одного з гарантів стабільності в регіоні. Ми не можемо не усвідомлювати того, що вирішення цієї кардинальної проблеми практично неможливе без моральної, політичної, фінансової та економічної допомоги з боку міжнародного співтовариства. Це відповідає життєвим інтересам як самої України, так і інших країн—членів ООН. Становлення і зміцнення України як політично суверенної та економічно сильної держави є одним з суттєвих факторів збереження миру і стабільності як на Європейському континенті, так і у світі в цілому, важливою передумовою його поступального і безконфліктного розвитку. Ці реалії поступово усвідомлюються у світі. Саме про це свідчать форуми у Неаполі, Мадриді, Вашингтоні, Вінніпезі.

Я не можу не наголосити на тому, що у Вінніпезі (Канада) вперше в історії розвинуті держави світу разом з провідними міжнародними фінансовими установами зібралися разом для обговорення проблем розвитку окремої країни і можливості надання допомоги не в загальному контексті, а на спеціальному форумі. Це — ознака історичних змін у світовій ситуації і пошук нових ефективних відповідей на виклики часу. Сподіваємося, що результати цієї зустрічі будуть мати значний вплив на просування реформ не тільки в Україні, але й в інших посткомуністичних країнах.

У своїй діяльності на міжнародній арені, зокрема в ООН, ми виходимо з того, що об'єктивною реальністю міжнародних відносин після закінчення «холодної війни» та дезінтеграції Радянського Союзу стала поява нової категорії держав — держав з перехідною економікою. Наш досвід свідчить, що період трансформації згаданої групи країн буде тривати довго і вимагатиме значних зусиль. У цьому контексті вітаємо той факт, що проблематика перехідного періоду поступово закріплюється в багатоплановій діяльності ООН та її спецустанов. Україна має твердий намір йти шляхом подальшого поглиблення співробітництва на цьому напрямку. Тому ми виступаємо за розроблення в ході нинішньої сесії Генеральної Асамблеї більш дійових, більш конкретних рекомендацій щодо інтеграції країн перехідного періоду до світової системи господарства. Глобальним результатом здійснення трансформаційних процесів повинна стати інтегрована світова економіка, побудована на принципах ринкової демократії. Важко уявити собі нормальне існування демократичних систем без додержання ними цивілізованих правил ведення зовнішньої торгівлі. Не випадково увесь світ стежив за дебатами на Уругвайському раунді ГАТТ. Вперше в контексті регіональних і колективних зусиль великі держави пішли назустріч малим та менш розвинутим країнам. Переговори завершились підписанням угоди, але до справжньої її реалізації ще має пройти певний час. Україна високо оцінює створення Всесвітньої торговельної організації (ВТО) і має тверді наміри просуватися шляхом приєднання до системи ГАТТ/ВТО. Ми сподіваємося, що її діяльність сприятиме налагодженню відкритої, транспарентної торговельної системи і створить додаткові можливості для розширення доступу на світовий ринок експортної продукції з держав перехідного періоду, в т.ч. України.

Україна готова брати активну участь у реалізації економічних і технічних програм, які здійснюються в рамках спеціалізованих установ системи ООН на регіональному та субрегіональному рівнях. Ми очікуємо, що програми ООН в економічній галузі будуть більш зорієнтовані на держави з перехідною економікою. Адже ця група держав має значну економічну інфраструктуру і науково-технічний потенціал. Реалізація в них програм і проектів ООН може принести найбільш швидкі позитивні результати. А інтеграція перехідних держав у світову економіку сприятиме розширенню джерел фінансування програм, у тому числі в країнах, що розвиваються. Хотілося б висловити ряд міркувань щодо першочергових завдань, що стоять перед Організацією, від вирішення яких, значною мірою, залежить стабільний розвиток країн-членів. На наш погляд, першим конкретним внеском у цьому напрямі було б втілення в життя статті 65 Статуту ООН, згідно з якою Економічна і Соціальна Рада подавала б Раді Безпеки ООН періодичні доповіді про соціально-економічне становище в регіонах, де існує потенційна загроза міжнародному миру і безпеці. Це, як ми вважаємо, значно підвищило б превентивну функцію ООН. Зміни, які переживає нині ООН, безпосередньо стосуються бюджетно-фінансової сфери її діяльності. Без здійснення кардинальних реформ у цій галузі подолання складного фінансового стану Організації навряд чи стане можливим. Принцип платоспроможності, що широко декларується, повинен знайти повне практичне відображення як при розрахунках внесків країн до

(Закінчення на 3-й стор.).

ВИСТУП ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ЛЕОНІДА КУЧМИ

регулярного бюджету, так і при визначенні витрат на фінансування миротворчої діяльності ООН. Прийняття політичного рішення з цих питань стало нагальною необхідністю. Ми не можемо закривати очі на те, що сучасні конфлікти, які виникають у різних регіонах світу, мають негативні політичні і соціально-економічні наслідки не тільки для країн, безпосередньо задіяних у конфлікті, але й для сусідніх держав. Ми, зокрема, зазнаємо непомірних фінансових втрат через сумлінне виконання режиму економічних санкцій ООН проти Союзної Республіки Югославія. Втрачено традиційні ринки збуту продукції, розірвані господарські зв'язки з югославськими партнерами, фактично зупинено перевезення вантажів однією з головних транспортних артерій Європи — Дунаєм. Внаслідок застосування санкцій економіка України зазнає мільярдних збитків. Це — величезний додатковий тягар для української економіки, що перебуває у кризовому стані. Тому ми знову закликаємо світове співтовариство докласти максимум зусиль для надання дійової допомоги державам, які зазнають втрат внаслідок додержання санкцій, і будемо домагатися, щоб рекомендації Генеральної Асамблеї з цього питання на адресу міжнародних валютно-фінансових установ не залишалися тільки на папері.

І, нарешті, всім вже давно знайома проблема Чорнобиля. Останнім часом слово Чорнобиль знову набуло широкого міжнародного резонансу. Певною мірою на це вплинуло недавнє рішення парламенту України щодо продовження експлуатації Чорнобильської АЕС. При цьому брався до уваги не лише важкий економічний стан, у якому опинилася наша держава, але й низка інших важливих обставин. Йдеться, перш за все, про те, що теплова енергетика України не може компенсувати виведення з експлуатації Чорнобильської АЕС.

Конструктивно вирішити ці питання можливо тільки шляхом модернізації всього енергетичного комплексу України, здійснення якої без широкої міжнародної підтримки нам поки що не під силу. Ми вважаємо, що питання, пов'язані з чорнобильськими ядерними енергоблоками та їх зупиненням, необхідно розглядати не як локальні заходи, а як реалізацію цілісної міжнародної програми по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, оскільки Чорнобиль, як стверджують екологи і філософи, — проблема планетарного масштабу. У цьому ми покладаємося на підтримку Організації Об'єднаних Націй. Пане Голово! Шановні делегати! Наступного року Організація Об'єднаних Націй відзначатиме свій 50-річний ювілей. Хотілося б нагадати провідну ідею святкування ювілею: «Ми, народи Об'єднаних Націй.., що об'єдналися за кращий світ». Для кожного з нас кращий світ — це стабільний розвиток усіх націй, який може бути досягнутий лише спільними зусиллями всіх держав, шляхом утвердження принципів рівноправного партнерства, взаємної поваги.

У цьому зв'язку ми пропонуємо розглянути можливість схвалення усіма державами в контексті 50-річчя ООН документа під назвою «Партнерство заради розвитку». В ньому, зокрема, закликати всі держави — і великі, і малі — відмовитися від підозр, недовіри і взаємних претензій в ім'я стабільного економічного розвитку, виявити солідарність у справі зміцнення міжнародної безпеки, справедливості і рівноправ'я, проголосити важливість налагодження дійсно партнерських і рівноправних зв'язків у всіх сферах міжнародного життя.

Україна готова поставити свій підпис під таким документом.

Дякую за увагу.

Анатолій ГОРЛОВ, «Голос України»

ТАК ПОВИННО БУТИ,

— говорив Збігнєв Бжезинський в Центрі стратегічних і міжнародних досліджень, оцінюючи візит Леоніда Кучми до США. Він підкреслив, що нині Америка має такі самі відносини з Україною, як і з Росією. І це на користь Україні, Росії, Європі та Америці. Впливовий політик сказав також, що Л. Кучма робить все можливе, аби Україна стала сучасною демократичною, економічно сильною країною.

Перебування Президента України у Вашингтоні розпочалося з прекрасно відпрацьованого шоу, яке називається офіційною церемонією зустрічі в Білому домі. Національні кольори, Державний гімн України, понад 400 журналістів, десятки телекамер, безліч гостей, військові почесті — все це щемить серце і вселяє почуття гордості за Вітчизну. Тепер справді сотні мільйонів людей на планеті Земля, хто вперше почув, а хто остаточно переконався, що є суверенна, незалежна держава, ім'я якій Україна.

Очевидно, історичне значення події вплинуло на Президентів — оскільки їхні промови лунали особливо урочисто.

Білл Клінтон говорив, що відродження України як незалежної держави після століть гноблення є однією з найвизначніших подій сучасності. Зараз, коли ваша країна знову вільна, всі американці вірять, що вогонь свободи України палатиме ще яскравіше. Ми будемо стояти з вами. Ми вітаємо вас, пане Президенте, в американській столиці як лідера українського ренесансу, підкреслив Б. Клінтон.

У своїй промові Президент України сказав, що слова, які звучать на галявині перед Білим домом, стають надбанням світової історії і усього людства. Ми всі зараз є свідками великого процесу — доба глобальної конфронтації двох політичних систем минула. Це не є перемогою Заходу. Це перемога того способу життя, який ставить понад усе людину, її права, надає їй простір для самореалізації.

Кажуть, що Україна бідна держава. Ми не бідна країна. Ми молода країна. Тому ми готові вчитися у сфері економіки, політики, гуманізму на кращих прикладах інших держав, так говорив Президент України Леонід Кучма.

Після урочистостей відбулися переговори двох лідерів віч-на-віч, а пізніше в широкому колі. У результаті було підписано ряд документів, які започаткували новий етап україно-американських відносин.

На прес-конференції Л. Кучма відзначив Хартію українсько-американського партнерства, дружби і співробітництва, вважаючи її головним документом, який окреслює шляхи двосторонніх контактів у політико-економічній сфері. Цей документ відкриває новий етап у міжнародній діяльності України, вводить її у світове правове поле.

Білл Клінтон, окресливши загалом міжнародне значення державного візиту Президента України до США, наголосив, що його країна підтверджує свої наміри виділити допомогу в розмірі 900 млн доларів. Перша частина надійде цього року, щоб Україна мала змогу розрахуватися за енергоносії і, зокрема, за поставки газу з Туркменистану.

У відповідях на запитання президенти України і США наголошували, що відносини двох країн будуватимуться на рівноправних засадах.

Ваш кореспондент звернувся до Л. Кучми і Б. Клінтона.

— Пане Президенте України, ви сказали, що найближчим часом ми отримаємо солідну фінансову допомогу від Білого дому. А що очікує нас у майбутньому, які напрями співробітництва Ви визначали б на перспективу?

Л. Кучма: Давайте реалізуємо найближчі завдання. Те, що намічено. А там побачимо.

— Пане Президенте Сполучених Штатів Америки, Україна першою у світі відмовилася від ядерної зброї і практично реалізує взяті зобов'язання. Чи готова Ваша країна наслідувати цей приклад?

Б. Клінтон: Цей дворічний період є дуже складним для нашого бюджету, але ми намагаємося скоротити наш дефіцит. Україна стоїть для нас на четвертому місці стосовно отримання допомоги. Я погоджуюсь з паном Кучмою, що треба виконувати те, що намічене.

Під час перебування у Вашингтоні Президент України виголосив програмну промову у Центрі стратегічних і міжнародних досліджень. У ній знайшли відображення прагнення України відігравати стабілізуючу роль у Європі і світі. Підтвердженням цього є те, що наша держава стала повноправною учасницею Нарад з питань безпеки і співробітництва в Європі. Налагодила співпрацю з Європейським Союзом, НАТО, Західно-Європейським Союзом. Україна першою серед держав СНД приєдналася до ініціативи «Партнерство заради миру». Наша країна бере безпосередню участь в миротворчих заходах ООН зі встановлення миру на Балканах. Ще тільки сподіваючись стати заможною, Україна втрачає мільярди доларів від участі у здійсненні міжнародного ембарго в колишній Югославії. Свідомо йдемо на ці втрати, оскільки мир і спокій у світі коштує недешево.

У внутрішньому житті стратегічним пріоритетом для України на сьогодні є переорієнтація розвитку економіки, обтяженої спадщиною колишнього СРСР, на задоволення потреб власного народу, сказав Л. Кучма.

Програма українських економічних реформ передбачає лібералізацію торгової та цінової політики, широкомасштабну приватизацію державних підприємств, створення законодавчої бази ринкової економіки.

Фінансову стабільність забезпечать скорочення дефіциту бюджету і проведення поміркованої кредитно-грошової політики, впровадження повноцінної національної валюти. Базою ринкових перетворень стає приватна власність на землю.

Прискорення ринкових реформ в Україні певною мірою залежить і від міжнародної допомоги. В цьому контексті Україна очікує не декларацій, а реальних конкретних кроків. Зокрема йдеться про кредит Міжнародного валютного фонду на 1,5 млрд доларів для стабілізації й підтримки національної валюти — гривни.

Промова Л. Кучми викликала значний інтерес серед присутніх у Центрі стратегічних та міжнародних досліджень. Запитання різного характеру вимагали уточнення позицій України у різних напрямах міжнародного і внутрішнього життя. Одне з них звучало так: «Чи не має Україна вигляд Попелюшки, яка чекає на фею (читай — міжнародну допомогу), що подарує чарівний черевичок. І Попелюшка стане принцесою».

Відповідь була така: «Я приїхав до США у своїх черевиках і в них повертаюсь додому». Зал відреагував оплесками.

Л. Кучма досить часто каже, що він прагматик, а не дипломат. Здається, Президент тут лукавить. Його оригінальний реакції, вмінню точно відчувати ситуацію, почуттю гумору, аргументованості відповідей можуть позаздрити визнані політики світу. До того ж, протягом чотирьох діб перебування у США Президент України виявив неабияку працездатність. Він провів 34 зустрічі з представниками ділових кіл, 12 прес-конференцій, виступив з 26-ма промовами. І, як результат, в американській пресі з'явилося близько 20 публікацій світового рівня. В одній із статей, яка була надрукована в «Геральд Трибюн», заступник державного секретаря США С. Телбот наголосив, що Україна — це чека... у новій Європі. І якщо Україна відстане у розвитку, або ситуація в ній дестабілізується, то це загальмує розвиток цілого регіону. «Ми можемо і повинні досягти впевненості, що цього не трапиться».

До цього періоду з часу проголошення Україною незалежності у пресі США було лише 10 статей, які набули міжнародного резонансу.

Прогресуючий інтерес засобів масової інформації Америки до України виявився і під час виступу Л. Кучми у Національному прес-клубі.

У ході розмови, яка інколи набирала дискусійного характеру, у відповідях на запитання Л. Кучма виділив головні пріоритети економічного курсу.

Першим є проведення радикальних інституційних та системних змін самих основ держави. Треба мати уряд, який успішно працював би в специфічних умовах України.

Основним у групі пріоритетів є докорінне реформування відносин власності. Політика Президента тут спрямовуватиметься на всебічну підтримку, встановлення та утвердження цивілізованих форм приватної власності в Україні.

Серед інших першочергових напрямів роботи визначалися якнайскоріша стабілізація фінансово-грошової системи, реалізація нової аграрної політики.

Нарешті — проблема, яка стосується основних засад зовнішньоекономічної діяльності, поступового утвердження відкритої економіки, входження України у світовий економічний простір.

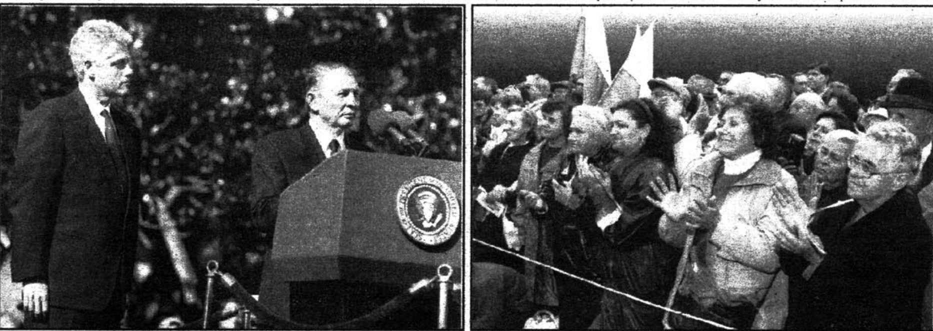
Економічна безпека нашої країни не може бути надійно гарантована за однобічної залежності від окремих країн або ринків збуту і постачання. Вона має бути обумовлена не господарською самоізоляцією, а рівномірним розвитком економічних відносин з різними країнами. Разом з тим, перевага надаватиметься тим державам, які вбачають в нас рівноправного партнера в галузі високих технологій, які готові сприяти інвестиціям у пріоритетні галузі агропромислового комплексу, транспорту, зв'язку. Заохочуватиметься вкладення іноземного капіталу у створення новітніх технологій, передові форми організації виробництва за дотримання жорстких норм щодо охорони навколишнього середовища.

У зв'язку з останнім було запитання, яке стосувалося можливості закриття Чорнобильської АЕС. Президент України зазначив, що тут є три аспекти: політичний, технічний і фінансово-економічний.

Прийняти рішення про закриття ЧАЕС неважко. Реалізувати технічно — дуже складно. Без участі усіх зацікавлених сторін не обійтись. До того ж потрібні відповідні кошти й компенсації в енергетичній галузі. По суті Україна згодна на такий крок. Але не одноосібно.

На останній прес-конференції перед відльотом до Києва знову було порушено проблему ядерного роззброєння, рішення України про виведення зі своєї території цієї смертоносної зброї і в цьому зв'язку — питання гарантії безпеки. У відповіді Л. Кучма підкреслив, що обмін ратифікаційними грамотами щодо договору СНО-1 та підписання Україною, США, Росією та Великобританією Меморандуму про гарантії національної безпеки Україні під час самміту НБСЄ у Будапешті могли б стати одніею з найважливіших міжнародних подій цього року.

(Закінчення на 4-й стор.).

Церемонія офіційної зустрічі Президента України біля Білого дому.

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО.

Наука допомагає парламентаріям

(Початок на 1-й стор.)

Разом їх 20 — учених, які представляють цвіт української науки в галузі права й державного будівництва, вони працюватимуть при українському парламенті задля удосконалення аналітичного, інформаційного забезпечення діяльності Верховної Ради, підвищення наукової обгрунтованості у сфері державного будівництва і правової політики.

На засіданні були розглянуті такі питання, як прийняття Президією Верховної Ради пропозиції Голови щодо впорядкування законодавчої діяльності, в тім числі: реорганізація апарату Верховної Ради, різке підвищення рівня організаційного та науково-юридичного забезпечення законодавчого процесу, впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у законотворчий процес; створення Інституту законодавства; організація Національної парламентської бібліотеки, парламентського видавництва; планування законодавчої діяльності та ін.

Окрема розмова відбулася навколо питання про відновлення конституційного процесу. Члени консультативної ради висловилися за розширення кола консультантів і наукових експертів для створення проекту нової Конституції України.

Привітання Президента

50 років тому Закарпаття увійшло до складу України. Реальною стала мрія багатьох поколінь населення закарпатського краю бути в єдиній сім'ї українського народу.

З нагоди ювілею Президент України Л.Кучма надіслав вітання Закарпатській обласній Раді народних депутатів.

Шахтарське новоріччя!

Сьогодні Ровеньківська шахта «Індустрія» першою в області завершує виконання річного державного замовлення, котре гірники, як і раніше, називають планом. Споживачам відправлено 620 тисяч тонн вугілля. За традицією, дід Мороз достроково вітатиме гірників з новоріччям.

Колектив підприємства щодоби видає на-гора по 2 тисячі тонн палива і має намір довести його надплановий рахунок до кінця календарного року до 70 тисяч тонн. Секрет успіху? «Індустрія» у квітні 1994 року вийшла зі складу виробничого об'єднання «Ровенькиантрацит», хоча ці всіма силами утримували, і стала самостійним підприємством.

Лицар духу живе в нашій пам'яті

П'ять років тому на українську землю повернулися наші мученики — Василь Стус, Юрій Литвин, Олекса Тихий. Повернулися не до родин — у холодні глибини Личаківського кладовища. У листопаді 89-го національних героїв офіційно ще таврували «злочинцями», але на перепоховання прибули понад 30 тисяч людей.

Людно було і на вечорі пам'яті Юрія Литвина, що відбувся в столичному музеї літератури. Його організували Українська республіканська партія, Товариство репресованих і політв'язнів, «Гельсінська група-90». Вечір вів секретар УРП, колишній політв'язень Василь Овсієнко.

26 листопада лицарю духу Юрію Литвину виповнилося б шістдесят. Друзі, побратими по табірній неволі розповідали про нього — пристрасного, розумного, ерудованого, «наче п'ять докторів наук, хоча закінчив лише дев'ять класів...» Згадували про живого, але частка «б» ятрила душі всіх присутніх. Сьогодні в селі Барахти Васильківського району на Київщині — батьківщині поета — відбудеться панахида по українському страднику Юрію Литвину.

ТАК ПОВИННО БУТИ

(Початок на 3-й стор.).

Торкаючись внутрішніх аспектів життя, Президент України сказав, що найближчим часом винесе на розгляд Верховної Ради закон про поділ влади, так звану малу конституцію. В ній йдеться про встановлення чіткої, жорсткої вертикалі виконавчої влади. Ставиться питання про доцільність існування Рад регіонального рівня. У разі, якщо цей закон не буде схвалений парламентом, Президент звернеться до народу по підтримку через референдум.

На запитання вашого кореспондента, чи не призведе це до відновлення командно-адміністративної системи, схожої до колишньої компартійної, Л. Кучма відповів, що такий варіант пропонується як перехідний, на час законодавчого вакууму в цій галузі. Загалом Президент стоїть за унітарну державу.

Ще одним документом, який після Хартії має особливе значення для України, є Угода про співробітництво в галузі досліджень космосу в мирних цілях.

Віце-прем'єр-міністр, міністр оборони України Валерій Шмаров відзначив, що договір має політичний зміст, відкриває нові перспективи взаємовідносин. Після тривалого жорсткого несприйняття наших позицій ми прийшли до співробітництва. В економічному плані Угода визначає конкретні контакти в галузі академічної і прикладної космічної науки, розробки космічних апаратів. В Україні є потужні носії, і ми претендуємо на те, щоб вони зайняли своє місце на міжнародному космічному ринку. Вивчається можливість підготовки українського космонавта.

До речі, це не наміри, а цілком працездатна угода. Вже підписано домовленості між Інститутом електрозварювання ім. Патона та НАСА про розробки технологій космічного зварювання. В роботі серйозний контракт між «Південмашом» і фірмою «Спейслорелл» на десятки мільйонів доларів. Він передбачає, зокрема, серію запусків, пов'язаних з програмою «Глоубал стар» — створення глобального зв'язку на низько літаючих апаратах.

Загалом контакти виходять на безпосередні стосунки фірм України і США. Державне регулювання відступає на другий план. Це означає, що в основі співробітництва лежить не альтруїстика, а комерційний розрахунок рівноправних партнерів.

Результатом державного візиту Президента України Леоніда Кучми до США стало підписання 14 документів різнопланового характеру.

Але, як не раз наголошувалося з української і американської сторін, не це є головним підсумком візиту.

Зроблено прорив у ставленні світового співтовариства до молодої незалежної держави. Тепер не лише україно-американські відносини, а й багатосторонні міжнародні контакти набули якісно нового змісту. Наша держава впевнено увійшла в коло провідних країн.

Вашингтон—Київ.

Як у комуналці: в Україні чхнули — у Росії кажуть: «Будьте здорові!»

Коментар

Менталітет великої комунальної квартири проявила нещодавно Державна дума Росії, прийнявши за основу заяву «У зв'язку з постановою Верховної Ради України «Про виконання постанови Верховної Ради України «Про політико-правову ситуацію в автономній Республіці Крим».

Насамперед, що означає «у зв'язку»? Що, Україна зазіхнула на територію Росії? Чи якимось чином постанови ВР України стосуються громадян Росії? Безперечно, ні. У самій заяві цей надуманий зв'язок вибудовується. Виявляється, Держдума Російської Федерації, «визнаючи реальність перебування Криму у складі України, а також виходячи з принципів заключного акта НБСЄ, які передбачають повагу до самовизначення народів поряд з визнанням суверенітету й територіальної цілісності, заявляє про своє занепокоєння розвитком взаємовідносин між Верховними Радами України й Криму. Отже, постулат — перший, це вже плюс. А от виходячи з принципів заключного акта НБСЄ, Держдума забула про такий непорушний принцип цього та інших міжнародних актів, як невтручання у внутрішні справи країни, у даному разі держави Україна, котрими є «взаємовідносини Верховної Ради України і Верховної Ради Криму». Держдума Російської Федерації втручається у ці взаємовідносини і ставить ультиматум. Мало того, демонструючи свою зверхність. «Ми закликаємо, — йдеться у заяві депутатів, — всіх громадян України (до чого б, ви думали, може закликати Дума українських громадян? — **С.П.**) поставитися до надій і проблем Республіки Крим з тією ж терпимістю і повагою, з якою у Росії поставилися до створення незалежної Української держави». Залишається тільки сказати Держдумі й Росії велике спасибі, що терпимість ця виявлялася в тому, що не спромігся північний сусід і його парламент видати, наприклад, постанови чи укази, які скасовують закони України. Дякувати має, мовляв, Україна за таку велику милість, як терпимість до нашої незалежності, державності, історії, загалом до того, що ми маємо право називатися українцями, мати свій дім і намагатися дотримуватися в ньому заведених нами, а не сусідом, правил, норм і законів. От уже справді безмежно широка російська душа і думська зокрема. А які ж «надії й проблеми» є у Республіці Крим? Чим саме вони відрізняються від надій і проблем усієї України, до складу якої входить автономія, яка дружно, до речі сказати, голосувала і за своїх представників в українському парламенті, і за Президента України? Можливо, Держдума під словами «надії і проблеми» має на увазі надії певної частини кримчан на приєднання до Росії і проблеми у зв'язку з цим? То чого вже там — казали б прямо. Принаймні, чесно було б.

Адже далі у заяві Держдуми написано: «Держдума вважає, що найгіршим шляхом врегулювання розбіжностей, які виникли, є мова ультиматумів і блокади». Але висуває саме їх у цій заяві вже у наступному абзаці: «Без компромісного розв'язання кримсько-українського конфлікту, на нашу думку, — йдеться у заяві, — не досягти домовленості про майбутнє Чорноморського флоту, його стоянки і базування, а отже (увага! — **С.П.**) підписання й ратифікації Договору про дружбу, співробітництво й партнерство між Росією й Україною». Чим це відрізняється від політичного шантажу? Ось як закрутили! Простіше кажучи, спроби України поновити законність у Криму призведуть до того, що Росія «піде на ви»? Бо у попередньому абзаці заяви Держдума недвозначно нагадує: «Спільний інтерес двох братніх народів Росії й України в тому, щоб уберегти Крим, й без того перенасичений зброєю, від усілякого силового тиску. Держдума Російської Федерації небайдужа до долі Криму ще й тому, що будь-яке загострення становища на півострові луною відгукується у Росії».

Що тут казати, у Росії багато що відлунюється. Й закавказьке, й придністровське, й прибалтійське, й чеченське відлуння. А тепер, не доведи Боже, ще й кримське. Але, панове думські засідателі, ви помилилися, в Україні ніхто не кличе вас на допомогу, щоб вона луною відгукувалася у Росії. Тут тільки чхнули. А ви вже покапилися, як у великій комунальній квартирі, сказати «Будьте здорові!»

Ви кажете про мову ультиматумів і блокади з боку України щодо Криму Це брехня, оскільки протягом останніх років кримське питання, яке підігрівається ззовні, у самій Україні вирішувалося саме шляхом переговорів, інвестицій в економіку Криму, всебічної допомоги. З боку ж Росії ці кроки завжди зустрічалися у штики — з позиції імперії, яка терпить незалежність інших держав, їхні народи, культуру, історію, традиції й реалії. Те, що ви називаєте ультиматумами й блокадою, є необхідними заходами збереження цілісності держави Україна, яка має свою Конституцію й закони, свого Президента. Україна не виступає поліцейським колишньої імперії. Вона наводить порядок у власному домі. Подобається це комусь чи ні. І, безумовно, не ставить у залежність цілісність своєї держави від думки Держдуми Російської Федерації.

Згадуваний панами держдумівцями принцип самовизначення народів, якщо він і справді до душі Держдумі РФ, міг би наштовхнути на думку п[о] підтримку у Криму корінного кри[м]сько-татарського народу, для якого Крим якраз і є землею предків. Тоді були б зрозумілі «надії й проблеми Республіки Крим». Але північного сусіда «надії й проблеми» корінних народів навряд чи коли-небудь цікавитимуть і луною відгукуватимуться у Росії.

Залишається закликати Росію ставитися, наприклад, до Чеченської автономії з тією ж терпимістю і повагою, з якими в Україні поставилися до створення незалежної Російської держави.

Світлана ПИСАРЕНКО.

Відкритий лист

Голові Верховної Ради України О.О.МОРОЗУ Генеральному прокуророві України В.В.ДАЦЮКУ

Вельмишановні панове!

Ми, кінематографісти України, звертаємось до вас як вищої законодавчої і наглядової інстанції, чиїм обов'язком є дотримання конституційних норм, прийняття рішень у питаннях, пов'язаних з порушеннями закону — державної й моральної.

Йдеться про справу, яка протягом кількох років хвилює кінематографічну громадськість. Мова, на жаль, не про творчі проблеми, а про майно, про власність. Хоча це й банально в державі, де всі щось ділять, у першу чергу ті, хто спритніший . Нас, членів Спілки кінематографістів України, більше двох років тому також обділили, грубо й брутально позбавивши того, що належало нам.

Йдеться про «Кіноцентр», творчо-виробничу базу, створену спілкою з метою популяризації кіномистецтва і водночас забезпечення необхідного матеріально-фінансового рівня діяльності спілки та її членів. У березні 1992 року в односторонньому порядку, без будь-якого погодження, адміністрація «Кіноцентру» акціонувала майно цієї організації, залучивши ряд третіх осіб, які не мають жодного відношення до кінематографа («Лісбанк», «Київський торговельний дім», державна адміністрація Шевченківського району м. Києва). Ця віроломна акція вже двічі була визнана незаконною Арбітражним судом м. Києва, документи про заснування Українського акціонерного товариства «Кіноцентр» визнано недійсними, право власності повернуто Спілці кінематографістів України.

І все ж на ділі мало що змінилося. Ті, хто викрав наше майно, знову вийшли на «стежку війни» і атакують вищі державні інстанції. На жаль, у нас є підстави думати про те, що в нашому житті закони підкупу й корупції нітрохи не слабші за державні закони. Дай Боже, щоб ми помилилися, проте життєвий досвід спонукує звернутися до вас з проханням зробити все, аби закон було дотримано, аби в черговий раз не було знехтувано факти відвертої сваволі. Окрім того, на карту поставлено честь і гідність українських кінематографістів, більшість яких і так покривджено, позбавлено можливості жити і працювати в улюбленому мистецтві.

Микола МАЩЕНКО — народний артист, лауреат Державної премії України імені Т.Г.Шевченка, кінорежисер;
Раїса НЕДАШКІВСЬКА — народна артистка;
Світлана СЕРГЕЙЧИКОВА — заслужена артистка, кіноактриса і кінорежисер;
Юрій МАЖУГА — народний артист, лауреат Державної премії України імені Т.Г.Шевченка;
Наталя НАУМ — народна артистка;
Костянтин СТЕПАНКОВ — народний артист, та ще 19 підписів відомих українських митців.

Навчаючись на четвертому курсі Московського енергетичного інституту, Віктор Куліш написав роботу «Моделювання процесу мілітаризації в капіталістичній економіці», за яку був удостоєний премії Ленінського комсомолу. Певно, ніхто тоді не сумнівався, що хлопець зі Львівщини сповна використає цей чудовий шанс зробити кар'єру в економічній науці. Як і пророкували колись в інституті, він здобув і найвищий учений ступінь. І професорське звання. Нині у завідувача кафедри Сумського держуніверситету Віктора Васильовича Куліша понад 120 друкованих наукових праць, 21 винахід. От тільки економіки, як і мирної енергетики, усе це не стосовне.

Віхою, що круто назавжди змінила його життєві й наукові орієнтири, став 1971 рік. Початківець дослідник, п'ятикурсник, захопившись теоретичною фізикою, запропонував схему принципово нового класу приладів для генерації міліметрово-світлових електромагнітних хвиль. Ще сам того не усвідомлюючи, Віктор Куліш відкрив цілий напрям науково-технічного прогресу. У сфері, здобутки якої донедавна надійно ховали за грифом «Цілком таємно». Лише через два десятиліття після подання заявки на винахід опис приладу, що його автор нарік електронним лазером (пізніше загальновживаною стала назва «лазер на вільних електронах» — ЛВЕ), з'явився у відкритій пресі.

В інтерв'ю для «Голосу України» Віктор Васильович згодився (у рамках допустимої для такої делікатної теми гласності) розповісти про деякі подробиці цієї історії.

Віктор КУЛІШ:

Лазер на вільних електронах

міг би надійно охороняти мирне життя нашої держави

— У легенді про архімедове «Еврика!», вочевидь, є зерно істини. Для кожного відкриття чи винаходу має визріти своє «яблуко», як для Ньютона. Навряд чи й ваше, Віктор Васильовичу, дітище було випадкове — в оборонній галузі.

— Ідея концентрації надпотужної енергії у вигляді променя не нова. Щоправда до часу вона більше хвилювала письменників-фантастів, аніж учених. Лише з появою атомної бомби проблема набула практичного значення. Розпочалися випробування ядерних зарядів. І от помітили: з вибухом на сотні кілометрів довкола виходили з ладу лінії телефонного зв'язку, радіо, електронні пристрої, автоматика. З'ясувалося: у момент вибуху генерується дивовижної сили електромагнітний імпульс (ЕМІ), який на високих частотах (до 100 мегагерц) миттєво поширюється вусибіч, блокуючи канали комунікації і управління.

Цей ефект, власне, й підштовхував до інтенсивних досліджень і в СРСР, і в США. Адже від самого початку було зрозуміло, що ядерна зброя з її суцільно- руйнівним характером дії відіграє лише роль чинника стримування у протистоянні двох систем, застосування такої зброї — це катастрофа для людства. Феномен ЕМІ підказав логіку, докорінно відмінну від до того усталеної, зорієнтованої на максимальне пошкодження об'єктів противника. Справді, навіщо знищувати якийсь військовий комплекс, коли цілком достатньо засобами ЕМІ паралізувати його електронно-автоматичну систему життєзабезпечення? От тільки як зробити, щоб електромагнітні хвилі поширювалися строго в заданому напрямку, адресно? Мені вдалося першому віднайти технічне розв'язання задачі. Два роки по тому свою експериментальну конструкцію лазера на вільних електронах випробували й американці.

— Отже, техніка під впливом електромагнітних променів виходить з ладу. А війська?

— ЕМІ — зброя безкровна, та все ж це один з найжорстокіших способів ураження людей...

Трохи теорії. У Всесвіті існують потужні природні джерела електромагнітних потоків, у тому числі — міліметрового діапазону. Однак атмосфера майже не пропускає їх до земної поверхні. Це оберігає людський організм (наші клітини також «коливаються» у міліметровому діапазоні) від загибелі. Малі дози такого випромінення дають лікувальний ефект і використовуються, як відомо, в резонансній терапії.

Коли ж, наприклад, з космічного апарата на Землю через так звані вікна прозорості (вони існують для хвиль довжиною 2 та 8,6 міліметра) посилаються надпотужні сигнали, при цьому лазер майже безперервно сканує територію розташування об'єкта нападу, а це — кілометри, десятки квадратних метрів. Відбувається раптове розбалансування організму на клітинному рівні. У лічені секунди велике військове угруповання втрачає боєздатність особового складу. Залежно від сили опромінення люди засинають, втрачають свідомість, сліпнуть або миттєво гинуть. Врятуватися від міліметрових хвиль, котрі безперешкодно проникають у найменшу шпарину, на сучасному рівні оборонних технологій практично неможливо.

— Як сприйняли ваш винахід у наукових колах військово-промислового комплексу?

— Більш ніж обережно. Заявка на винахід довго припадала пилом у Держкомітеті з винаходів — серед титулованих вчених не знайшлося такого, хто б підтримав мою розробку, і лише через кілька років, коли стало відомо, що в науково-дослідній лабораторії ВМФ США на повний хід розгортають аналогічні роботи і вже отримано перші серйозні результати, винаходу дали «зелене світло».

Група вчених Київського університету, де я працював наприкінці сімдесятих років, глибоко розробляла теорію ЛВЕ, в рамках якої й зародилася ідея застосувати лазера для військових потреб. Тодішній союзний уряд схвалив програму науково-дослідних та проектно- конструкторських робіт, під які було виділено кошти. Колективам-виконавцям створено умови найбільшого сприяння. Ми добре починали, багато встигли, та повномасштабно розкрутити проект, втілити задумане в метал не судилося. Фатальний випадок в один день поховав усі наші плани.

— Якась надзвичайна пригода?

— Так. І пов'язана вона з ім'ям видатного вченого І.Бережного. Йому, зокрема, належить авторство у створенні лазерної системи посадки літаків у повній темряві — глісади. Головний конструктор КБ автоматичних систем в Куйбишеві особисто запросив мене зі своєю темою до співробітництва, мені пощастило півтора року тісно спілкуватися з ним — людиною надзвичайної енергії і таланту. Він був фігурою з тієї ж плеяди вчених-творців, що й С.Корольов.

Небагато діячів колишньої державної еліти могли зрівнятися правами і привілеями з генерал-лейтенантом запасу Бережним. Неподалік КБ, яке містилося прямо на території аеродрому, завжди «під парами» стояв особистий ЯК-40, готовий негайно доставити головного до Москви. У лютому 1981 року, напередодні XXVI з'їзду КПРС, Ігор Олександрович вилетів до столиці у якихось справах. Назад привезли його у цинковій труні. Навпроти московського поштамту машину, в якій їхав Бережний, вибухом рознесло на шматки. Про незвичайне вбивство жодним словом не прохопилася преса. Розслідування, начебто, провадили, але, скільки мені відомо, нічого не дали. Хто добре знав закулісне життя військово-промислового комплексу СРСР, гостроту конкуренції його підрозділів за «місце під сонцем», не виключав, що вбивство Бережного, виконане неабиякими професіоналами, було замовлено кимось із «своїх», аби вийти з тіні на перші ролі. Підозру посилювало те, як легко в архів було списано ім'я людини, далеко не останньої в державній табелі про ранги. Поспіхом з усіх російських видавництв вилучили підготовлені до друку наукові праці Бережного. А от в Україну не здогадалися зазирнути. Через два місяці після трагедії в «Українському фізичному журналі» побачила світ стаття, яку ми разом з Ігорем Олександровичем написали. За гіркою іронією долі називалася вона «Вибухова нестійкість»...

Вірогідною, з огляду на подальший перебіг подій, була й підозра про причетність до теракту західних спецслужб. На ту пору американці інтенсивно виношували концепцію «зоряних воєн». Напевно ж їм було відомо, що й ми небезуспішно займаємося аналогічними видами озброєнь з використанням ЛВЕ. Мало того, за рядом істотних параметрів наші розробки переважали. За океаном не приховували великого інтересу до здобутків КБ Бережного. Неймовірно, але факт: у період далеко не теплих стосунків між СРСР та США делегація американських військових чинів через лише їм відомі канали зуміла влаштувати собі екскурсію у надсекретне конструкторське бюро, поріг якого ніколи не переступали іноземці.

Кожна з цих версій по-своєму переконлива. Хоча, можливо, істина десь посередині. Та хоч би там як було, вибух у Москві завдав нищівного удару по наших позиціях на магістральному напрямку прикладної військової науки. Невдовзі після загибелі Бережного КБ відвідала висока комісія, котра те, чого досяг колектив, визнала за не варте державної підтримки. Програму закрили, фінансування робіт припинили.

— Напевно ж, були спроби відстояти проект у «верхах»?

— Важливість і необхідність продовження програми нікому не треба було доводити. Хто робив військову політику, добре усвідомлював можливі наслідки відставання від США, котрі на той момент відкрито проголосили курс на створення так званої системи стратегічної оборонної ініціативи. В оборонному відділі ЦК КПРС, куди я двічі пробивався на прийом, мене уважно вислуховували, обіцяли розібратися. Зрештою тему таки відкрили, але ... мене до неї не допустили.

Певна річ, я, хоч і автор винаходу, тоді ще мало знаний у науковому світі кандидат наук, не претендував на роль керівника проекту. Однак цілковите відлучення від свого дітища було для мене як сніг на голову. Втім, абсурдна, на перший погляд, розв'язка аж ніяк не суперечила неписаним правилам гри, нормам моралі, що діяли і регулювали життя могутнього монстра під назвою ВПК. Використавши мене як «пробивну силу», ласий пиріг держзамовлення поділили інші — високоповажні метри академічної і галузевої науки, власники найпрестижніших державних нагород і почесних звань, але сфери професійних інтересів, яких тільки за надзвичайно вигадливої уяви можна було б зістикувати з проблематикою електронномагнітної зброї. Зрозуміло, астрономічні суми цільових інвестицій не потрапили за призначенням, і розрив у темпах освоєння новітньої військової доктрини у США і СРСР почав стрімко зростати не на користь останнього.

— Вікторе Васильовичу, може, це й краще, що так сталося? Чи не припускаєте ви, що вибір стратегічного напряму тут був хибний? Адже й американці перестали останнім часом пропагувати свою СОІ.

— Давайте поміркуємо. Сьогодні ні для кого не таїна, що програма «зоряних воєн», проголошена Рейганом, спочатку була більше політичним кроком і видавала бажане за дійсне. Не існувало тоді в них технологічної бази для реалізації ідеї. Але роботи в цьому напрямку ніколи не припинялися. Щоправда, кілька років тому бюджетні асигнування на відповідні наукові дослідження, за даними американської статистики, істотно зменшилися. Зате різко зросли видатки на проектно-конструкторські роботи. Що означає ця метаморфоза, американці продемонстрували в ході операції «Буря в пустелі», за лічені дні розправившись з Іраком. Згадаймо по кадрах кінохроніки хоча б цілковиту безпорадність іракських засобів протиповітряної оборони, очевидну дезорганізацію в управлінні військами. Переконливо? Це ефект використання електронномагнітної зброї тактичного класу — одного і не найсильнішого елементу програми СОІ.

Американці щорічно влаштовують фінансовані з військового бюджету міжнародні конференції з проблем генерування та транспортування пучків електромагнітної енергії. Аналогічні симпозіуми проводяться періодично в різних країнах, і не лише у зв'язку із суто військовими аспектами тематики. Властивості електромагнітного випромінення, з точки зору його природи і наслідків впливу на техногенні та, насамперед, біологічні об'єкти, відкривають широкі перспективи дослідницької діяльності вчених різних галузей — фізиків, біологів, генетиків, медиків. Нові відкриття, які обов'язково будуть тут, безсумнівно, сприятимуть збагаченню загальнолюдської скарбниці фундаментальних знань. Це позитивний, але, на жаль, поки що другорядний бік явища. Пріоритетним на сьогодні залишається військово-прикладне значення ЕМІ. І двох думок серед фахівців не існує — лише той, хто володітиме цією зброєю, а вона однаково ефективна і в нападі, і в обороні, зможе гарантувати собі безпеку, бути впливовою силою у міжнародній спільноті.

— Які щодо цього можливості України?

— У нас є інтелектуальний потенціал, науковий заділ, щоб у відносно короткий термін без надто обтяжливих для бюджету витрат вийти на передові позиції у світі. Ми вже сьогодні маємо, що запропонувати такого, до чого у тих таки ж США ще й не підступалися.

Але ... У які двері я тільки не стукав, аби привернути увагу до проблеми! Колишній міністр оборони К.Морозов, начебто, щиро зацікавився тим, що я виклав йому у бесіді, попросив підготувати й надіслати у якнайповнішому обсязі матеріали. Підготували, надіслали. Певно знаю, що пакет потрапив до міністерства. Але міністру його не подали. Чому? Службовці вибачаються за дрібне непорозуміння — конверт з матеріалами десь зник... Звертався я й до Кравчука під час його президентства — взагалі жодної відповіді не отримав. Рік тому, припинивши марні «ходіння по муках», я заявив про вихід з цієї роботи.

Не ризикну в деталях прогнозувати розвиток ситуації. Але «святе місце» вакантним довго не буде, і охочі створити ЕМІ-зброю в Україні обов'язково знайдуться. Але боюсь, що програма, як було у Союзі, потрапить до рук вельможних дилетантів, котрі створюватимуть видимість роботи. Дуже хотів би помилитися.

Проте поки що в Україні не видно серйозних намірів щодо створення науково обгрунтованої, реальної оборонної концепції. Наукові осередки, школи світового рівня, що їх має Україна і котрі могли б зробити неоціненний внесок у нинішню і майбутню обороноздатність країни, насамперед Харківський фізико-технічний інститут, поступово розпадаються. А що буде завтра? Хто і чим боронитиме мирне життя народу?

— Ваші специфічні досвід і знання сьогодні, видно, не потрібні вдома. Чи не спонукає це кудись їхати, щоб реалізувати себе як ученого?

— Допоки жевріє бодай маленька надія, я не уявляю себе на чужині. Хоча, не буду приховувати, спокусливих пропозицій з-за кордону отримав чимало. Ось останній лист з США: Массачусетський технологічний інститут хотів би отримати мою згоду на спільну постановку експериментів в лабораторії плазми за моєю тематикою. Кличуть до себе й російські колеги. До речі, сусідка наша не спить, поступово й наполегливо відновлює роботи з ЕМІ. Може, й ми, нарешті, прокинемося і почнемо наздоганяти потяг прогресу, який утік від нас років на п'ятнадцять?..

Інтерв'ю взяв
Віталій МАКСЮТЕНКО.

Суми.

Василь БАБУХ,
«Голос України»

Лебедина «Мелодія» Володимира Івасюка

Приємне відкриття для шанувальників класичної музики Буковини зробив дует скрипалів Чернівецької обласної філармонії у складі заслуженого артиста України Павла Чеботова та Людмили Шапко. Вони ввели до свого репертуару невідомий твір композитора Володимира Івасюка «Мелодію». Вже перше виконання засвідчило, що ця річ, поза всякий сумнів, написана рукою обдарованої людини. Ніби передчуваючи близьку кончину, митець висіяв на нотне поле гіркі роздуми, свої болі і тривоги. Цей твір, переконують виконавці, — лебедина пісня талановитого композитора.

Я попросив Павла Чеботова розповісти про те, як потрапила до його репертуару «Мелодія».

— Ми давно, — сказав маестро, — хотіли зіграти щось із набутку місцевих авторів. Але жодна з відібраних речей не збігалася з нашими вимогами. Як виконавцям шедеврів світової музичної класики, нам не хотілося «тягти за вуха» до свого репертуару прохідні твори.

Та щастя, можна сказати, саме потрапило до наших рук. Якось до нас на репетицію завітав Михайло Григорович Івасюк — батько Володі. І поклав на кришку рояля папку з нотами. Як з'ясувалося, то був невідомий твір, написаний композитором у Львові 1978 року, коли Володя навчався там у консерваторії. Михайло Григорович хотів, щоб цю річ виконав камерний оркестр філармонії. Однак йому делікатно відмовили у проханні, мовляв, запропонований твір — невдала юнача спроба, і не більше.

Ми з Людмилою вирішили простудіювати рукопис. І чим більше заглиблювалися в мелодику, тим більше переконувалися: це той твір, якого ми давно шукаємо. Разом з концертмейстером Валерієм Ломанцем взялися перекладати його для скрипок, бо він був призначений для виконання камерним оркестром. Робота давалася важко. Але ми знали, в ім'я чого працюємо. І з Божою допомогою відшліфовували цю перлину.

«Мелодія» стала візиткою нашого репертуару. Постійно граємо її в себе вдома і на гастролях.

Згодом нею було озвучено кінострічку київських документалістів «Володимир Івасюк. Мелодія». Твір остаточно переконав мене, що Володимир Івасюк міг мати вагомі набутки і в класичній музиці, а не лише в естраді.

Я не перестаю вірити: ця талановита річ неодмінно займе гідне місце в сучасній українській класиці. Мрію зіграти її із симфонічним оркестром нашої філармонії.

...Недавно «Мелодія» Володимира Івасюка знову звучала в Чернівцях. Пишний букет троянд ліг до ніг Людмили Шапко та Павла Чеботова від родини Івасюків.

Подякуймо й ми скрипалям за те, що відкрили нам ще одну мистецьку таїну.

Чернівці.

Не будь ні вельможею, ні лихварем, ні Алкідом, ні пігмеєм. Будь тільки людиною. Чуєш? Людиною, і знайдеш благо.

Г.СКОВОРОДА.

Лідія ТИТАРЕНКО, «Голос України»

СВІТ НЕ ПІЙМАВ

Ось він, Коврай — не раз згадуваний у зошитах філософа і поета. Схожий на сотні інших українських сіл — з вербами над річкою і тополями край поля. І водночас несхожий, бо саме тут, між лісами і байраками, лишилися «благословенні сліди, не змиті вічності дощами мандрівника Сковороди з пропрошілими саквами...» Пам'ятають його і гетьманський Чигирин, і Золотоноша, і Холодний Яр, і Мотронинський та Красногорський монастирі...

— Майже шість років прожив Григорій Сковорода у цьому мальовничому куточку Златокраю, — розповіла старший науковий співробітник Золотоніського державного краєзнавчого музею Любов Патлаха. — Коли він прибув сюди, вже вдруге, 1753 року, щоб навчати наукам малого сина місцевого поміщика Степана Томари, за плечима його були Київська академія, участь у російській дипломатичній місії по Європі, праця співака і музиканта у царській капелі у Петербурзі (звідки він ледве вирвався на волю), викладання поетики у Переяславському колегіумі. Тридцятирічний поет вільно володів латинською, грецькою, староєврейською, церковнослов'янською, німецькою, польською мовами, складав філософські трактати і притчі. Але саме тут, у Коврай, насолоджуючись гармонійним світом природи і спілкуючись із простим людом, він почав писати свій знаменитий і дивовижний «Сад божественних пісень»: «Живу смерть породжує той, хто живе злом, душу такого чоловіка палить голод, в того, хто взяв іго добра, тягар легкий і живе він яснодушно»... Це одна з пісень, датована 1753-м.

А світ ловив його і тут, у Ковраї: пропонував палаци і високі чини, спокушав славою і золотом. Та він був байдужим до марнослав'я і багатства. Проповідуючи свою науку добра і чистоти помислів, поет жив вільно й розкуто, нікому не кланяючись і не догоджаючи. Одного разу, ображений грубою зверхністю дружини Степана Томари, він, роздягнений і простоволосий, пішов у «чистий світ», у снігову заметіль, щоб ніколи не повернутися до маєтку. Лиш сльози і невтішне горе малого Василя змусили учителя знову завернути до Ковраю...

У свитці мандрівній, з ціпком, флейтою і торбиною з книгами через плече — таким бачили Григорія Сковороду селяни. У такий спосіб філософ протиставлявся не бідним людям, а «верхам», котрі здобували освіту в європейських університетах, але «зрівноваженого духу» не набули. Мислитель будив у таких совість, сумління. Однак більшість українського панства, налякана розгромом Запорозької Січі, рвалася до дворянства і маєтків, не чуючи голосу Сковороди: «Зрівноважений дух, мудра розсудливість та веселість

Наталя СОЛОНСЬКА, заступник головного редактора журналу «Бібліотечний вісник»

Тарас простить нам нашу бідність, та бездуховності — ніколи

(Початок — на 1-й стор.).

У передмові до нездійсненого видання «Кобзаря» майже 150 років тому Тарас Шевченко писав: «До вас слово моє, о братія моя украинская возлюбленная. Великая туга осіла мою душу». Пророчою виявилася тая туга. Нездійсненість переслідує видання творів великого нашого поета навіть сьогодні — не в імперії, а в незалежній Україні.

Близько десяти років тому український уряд благословив видання спадщини Кобзаря, зокрема художньої. До 175-річчя від дня його народження мав вийти перший том. Президія Академії наук України видала свою постанову, Держкомвидав, про випуск зібрання на високому поліграфічному рівні — свою, а академічні інститути літератури ім.Т.Шевченка і мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Рильського за участю Державного музею Т.Шевченка приступили до великої, надзвичайно копіткої дослідницької роботи. Видання спланували так: 1—6 томи — літературна спадщина, 7—11 — образотворча, 12 том — довідково-допоміжний. Твори розміщуються за часом написання.

— Це видання, схожого до якого ще не було, — унікальне, — підкреслює завідувач відділу шевченкознавства Інституту літератури імені Т.Шевченка НАН України лауреат Державної премії ім.Т.Шевченка доктор філологічних наук Василь Бородін. — Воно має загальнонаціональне значення. Тарас Шевченко — геніальний поет і геніальний художник. Його творчістю визначається талант народу.

Хтось, може, спитає: для чого, власне, нове академічне видання?

Такі видання обов'язково треба доопрацьовувати, перевидавати, це еволюція, динаміка наукових розвідок. Процес органічний і потрібний для цивілізованого суспільства. Академічне видання — зразок, еталон, база для різних перевидань, перекладів на інші мови світу. До речі, саме шевченківські переклади, що існують, вельми, на думку фахівців, недосконалі. Хоча б того, що англійською, французькою та іншими перекладали не з оригіналу, а з російських перекладів. Шеститомовик 1963—1964 рр. теж мав істотні вади.

Нове видання мало усунути викривлення текстів, коли часом «докупи» зводили різні редакції, і в результаті виходив твір, якого Шевченко ніколи не писав. Щоб революціонізувати Шевченка, щоб маси вбачали в ньому непримиренного, майже більшовицького «захисника народу», за радянських часів до текстів вносили довільні зміни. Обривали або дописували не тільки окремі слова, а й цілі речення, замість однієї літери вписували іншу, переставляли коми, що не тільки негативно позначалося на мелодійності вірша, а й змінювало інтонації, думки автора, саме його єство — як людини, особистості.

Дослідники встановили історію текстів, уточнили їх за всіма доступними на час роботи над ПЗТ джерелами, вибудували у послідовному взаємозв'язку всіх стадій і фаз роботи автора над матеріалом. За примірниками «Кобзаря» 1840 року, автографами усунено цензурні спотворення. Враховано рукописні та друковані джерела. До ПЗТ увійшли віднайдені нові твори, редакції, фольклорні записи, творчі заготовки. Є документи, написані поетом, дарчі написи, нотатки та інші матеріали, які можна об'єднати під назвою «рукою Шевченка». Подано невідомі редакції поем «Тарасова ніч» та «Гамалія», портрет В.П.Воронцова, невідомі листи до О.І.Бутакова, О.С.Уварова, В.М.Рєпніної, жартівливий вірш «Вночі», забута факсимільна копія автографа вірша «Садок вишневий коло хати», усні оповідання Шевченка, записані його сучасниками,тощо. Це видання — за своїм обширом і цінністю — покликане сприяти розбудові науки, культури, освіти.

— Наш колектив, — каже Василь Бородін, — працював за іншої системи, над нами ще тяжіли догми, хоча ми й зробили все можливе, щоб не піти проти наукової і громадянської совісті. Істотні доповнення було внесено до коментарів, приміток, що містять чимало нової інформації. Але цей надзвичайно цінний матеріал читач, мабуть, побачить не скоро. На шляху до Шевченка стали... гроші, точніше — їх брак.

Передплата на ПЗТ дала 100 тисяч заявок. Перший том вийшов 1983 року, 1990-го — другий, 1993-го — третій. Четвертий зараз — у видавництві «Наукова думка» на фотоплівках, п'ятий — на стадії верстки. Рукопис шостого підготовлено до друку. Інститутом етнології та фольклористики НАН України завершено роботу над образотворчою спадщиною митця.

Свого часу на 12-томовик «Науковій думці» виділили потрібну суму, та момент був несприятливий: видавництво було зайнято внутрішніми проблемами, з'ясовуванням стосунків, зміною керівництва, тощо. Звичайно, є люди, які певною мірою винні у припиненні видання. Але у видавництві вони давно не працюють, притягнення їх до відповідальності нічого не дасть. А тут ще й інфляція. Гроші знецінилися. Уже третій том був такий дорогий, що більшість передплатників його не викупила, до решти їх він не дійшов, бо припинили свою діяльність розповсюджувальні організації, на базах яких осіли стоси видання. Таким чином спитати нема з кого.

— На випуск четвертого і п'ятого томів, — каже А.Бельдій, — нам потрібно понад 4 мільярди карбованців, на образотворчий корпус — ще більше. Ми сплачуємо податок на додаткову вартість, що робить видання невигідним для нас. Для таких видань мають бути пільги.

Передплату академічного видання, по суті, анульовано. Враховуючи надзвичайну цінність зібрання, передплату, зрозуміло, треба розпочинати спочатку. Однак гроші на виробництво потрібні шалені, і жодна передплата їх не відшкодує.

Чи є вихід зі скрути?

Творці дванадцятитомовика і видавництво висувають однакові пропозиції: потрібні допомога з боку Президента, уряду, відповідні інвестиції. Певною мірою може сприяти створення Фонду Тараса Шевченка — на зразок Фонду Михайла Грушевського. Звичайно, зарадити справі могли б меценати, спонсори.

Знову ж таки хтось може сказати: не до академічного видання, коли он які ціни на продукти. Не на часі, мовляв...

На часі і ще раз на часі! Щоб не стало запізно. Бо найстрашніша бідність — бездуховність. А вона поряд: податки на видання творів національного поета (!?), незатребуваний третій том, який можуть пустити на «капусту»...

То хто ж ми?.. Утім, Поет добре знав нас, заспокоював і вірив, бо ж — Пророк: «Горе нам! Но, братія, не вдавайтесь в тугу, а молітесь Богу і работайте разумно, во ім'я матері нашої України безталанної. Амінь».

Що тут додати?

ЙОГО В КОВРАЇ

ясна, що з верховин своїх на глупоту людську дивиться з осміхом, — ось супутники бідності».

Навчаючи малого Томару наукам, учитель робив це здебільшого не в маєтку, а на природі, де розкривається душа людини. Він учив пізнавати світ із самого себе: збери всередині себе думки і в собі самому шукай справжніх благ. Копай криницю всередині самого себе для тієї води, яка зросить і твою оселю, й сусідську. У кожної людини є два шляхи, котрі вона сама собі вибирає: перший — шлях істини, шлях доброго розуму, душевної злагоди і сумління. Другий — оманний, коли людина сама себе ошукує в гонитві за примарним багатством і славою...

Коли Василеві Томарі настав час від'їжджати на навчання до Петербурга (там вихованець Сковороди стане згодом другом В.Капніста, Г.Державіна, будучи посланником Росії у Константинополі, зустрічатиметься з Наполеоном...), покинув Коврай і його улюблений навчитель. Г.Сковороду знову запрошують викладати у Харківському колегіумі, однак через вимогу постригтися у ченці (у той час усі викладачі мали бути ченцями) волелюбний філософ змушений залишити колегіум. «І, взявши палицю із тину, він темними байраками пішов кріпацьким дітям викладать латину, бентежити думками рабську кров...» Мандри Григорія Сковороди тривали 25 літ. Йдучи від села до села, поет і філософ продовжував укладати свій «Сад божественних пісень», писати притчі і байки, проповідувати дух свободи, що «народжує нас у нас же самих»...

— До болю прикро, що й досі, через двісті літ по смерті видатного мудреця, не перекладено з давньокнижної української, якою писав Сковорода, на сучасну мову і не видано повного зібрання його творів, — з сумом говорив золотоніський краєзнавець Михайло Пономаренко, котрий півстоліття вивчає життя і спадщину великого мислителя. Свого часу він бив на сполох, благаючи не руйнувати у Ковраї церкву, що пам'ятала тридцятирічного філософа. Зруйнували. Нема нині і панського маєтку. Дивом лишився великий льох, колишня власність Степана Томари, але за його реставрацію ніхто навіть і мови вести не хоче. Створений при Коврайській школі музей Г.Сковороди потребує всебічної допомоги.

— Подумати тільки, — продовжував старійшина українського краєзнавства, — маємо самобутнього велета філософської думки, феноменальну особистість, котрою пишався б будь-який цивілізований народ у світі, — і не поширюємо його творчість! Ви почитайте його притчі, байки — як по-сучасному вони звучать! Особливо нині, коли багато людей засліплені гонитвою за ілюзорним благополуччям, а про душу свою забувають. Гарно сказав про нашого любомудра Валерій Шевчук, відповідаючи на запитання, чому вабить і нині людей мислячих Григорій Сковорода. Тому, що зумів сказати щось вічно цікаве, сокровенне, те, що залишається в міжчассі, не старіючи і не бліднучи. Він сказав про світ та людину щось таке, чого не сказали інші, учив людину жити так, як не вчили інші, а найголовніше — сам жив так, як учив...

Скромний чоловік у простій одежі, людина без власного дому, усе майно якої містилось у торбині, освітив розумом не тільки свою епоху, а й перелив своє світло у віки наступні, адже його наўка стосувалася основного в житті: яка ти, людино, що можеш і як тобі жити? Вся його творчість — один великий заповіт (чи послання) людям не лише свого часу і свого народу, а людям усіх часів і всіх земель.

... Пізньої осені 1794 року — 200 років тому, — відчувши, що сили покидають його, мандрівник-філософ повернувся до місць, де народився, на Слобожанщину. Одного дня пішов до старого дуба, де колись любив спочивати, заступом викопав собі яму-домовину. І вистелив її дубовим листям. Дев'ятого листопада, під печально-тихий шелест діброви, він навіки спочив у Бозі...

Людина, писав мислитель, має в собі плоть і дух. Плоть — видиме, змінне, гріхи і пристрасті, тваринне в нас, а дух — невидиме, що приносить людині спокій, вічну волю і думку. Зі смертю людина входить у свій початок — у ніщо. Отже, і початок, і кінець — те ж саме.

Черкаська область.

Богдан БЕРЕКЕТА, «Голос України»

СВІЧКА У МАНЯВСЬКОМУ СКИТІ

горіла більш як два століття, оберігаючи православну віру й культуру України

Історія

Збираючи матеріали про життя і творчість відомого українського іконописця кінця 17-го та початку 18-го століття Йова Кондзелевича, який багато років працював на Волині, я дізнався, що живописець у 1668—1705 роках створив для Воздвиженської церкви Манявського монастиря знаменитий на весь світ Богородчанський іконостас. Кілька століть іконостас вважається перлиною українського живопису. Перебуваючи у межигір'ї Карпат, я не міг не відвідати Скиту Манявського — в гірській ущелині біля джерельного потічка Скитець, на околиці села Маняви Івано-Франківської області.

Мені пощастило. В колишній чернечій обителі я познайомився зі старшим науковим працівником Івано-Франківського музею Іваном Романовичем Скрипником, який багато років вивчає історію монастиря, написав путівник історико-архітектурного заповідника. У тригодинній екскурсії і розмові в оборонній вежі, у вежі-скарбниці, у майстерно реставрованих дерев'яних келіях, у колишній трапезній, на місці Воздвиженської церкви — Іван Романович відтворив славну історію монастиря. Нею, як з'ясувалося, цікавилися більш як триста дослідників. Скитові присвятили свої праці Іван Франко, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Михайло Грушевський, Антін Могильницький. ...Покровителями святої обителі були Петро Могила, Богдан Хмельницький, Петро Сагайдачний, карпатські опришки Олекса Довбуш, Іван Бойчук, запорозькі козаки. Іван Вишенський був ідейним натхненником створення монастиря в Маняві. А засновником став сподвижник Вишенського Йов Княгиницький, про якого Іван Франко писав: «Йов був, без сумніву, чоловік... великого й чистого характеру, незламної енергії і трудолюбія, чоловік, яких, може, найбільше потребує кожний час і кожний народ». Як і наш сьогоднішній час теж потребує людей незламної енергії і трудолюбія. Тож варто знати життя тих, хто був до нас — жив, боровся, вірив, власними вчинками утверджував добро.

Як стверджують сучасники, саме такою людиною був Йов Княгиницький. Вихованець Острозької школи, зі стін якої вийшли видатні письменники, громадські та культурні діячі,як, наприклад, Мелетій Смотрицький, гетьман Петро Сагайдачний, — Йов багато літ провів на Афоні, де вивчав чернече життя, поглиблював знання з різних мов, вправлявся в живописі, займався палітурною справою. 1598 року з чернечою делегацією в ролі провідника й перекладача відвідав Київ і Москву. Після цього кілька напружених років відновлював монастирі в Галичині та на Волині. У 1605—1606 роках, коли Іван Вишенський перебував в Україні, то був гостем свого приятеля Йова. Мабуть, розмова з Вишенським і стала поштовхом до того, що Княгиницький майже два роки перебував у горах біля Маняви,де жив самітником, проводив час у молитвах. Ось як про це пише найбільший дослідник історії монастиря Скиту Манявського Юліан Целевич: «Там, де до Маняви впадає з правого боку річка Батерс, нині Скитцем звана, построїв собі старий схимник «кущу під смеречієм», де і перебував якийсь час на молитвах і плачу, аж поки марковецький жупник Петро Ляхович не побудував йому маленьку келію».

Це місце, де колись стояла хата для ченця, можна відвідати й сьогодні. За твердженнями українського письменника Івана Вагилевича, тут давним-давно був печерний скит — «Блаженний камінь», який зруйнували татари. Саме в цьому скиті в сивобородих ченців навчався методів лікування від усяких хвороб головний герой історичної повісті Івана Франка «Захар Беркут».

Від монастиря до «Блаженного каменя» — 820 метрів. Долаючи їх, підійматися треба в гори — я пройшов біля модринового заповідника, Манявського водоспаду, штучного озера, зробленого першими поселенцями монастиря для розведення риби. Мальовничі місця! Саме тут, в ущелині гір та зелені віковічних лісів, 1606 року й почалося спорудження обителі, яка стала зразком вдалого поєднання гірського рельєфу та оборонно-захисних фортифікаційних споруд. Юліан Целевич, словами Йова, про вибране місце для монастиря говорить так: «Знайшов над Батерсом, у лісі, красне місце, неприступне ні людям, ні худобі, а положене межи потоками, мов острів, де й задумав збудувати церковцю і основати «общежительну обитель», новий Український Афон». З того часу понад двісті років Скит Манявський був могутньою твердинею православ'я, скарбницею культури і мистецтва.

— Це єдиний на всю Україну та Білорусь монастир, який не піддався колонізаторам, не зрадив своїх ідеалів, а весь час боровся проти насадження католицизму на українських землях, — розповідав Іван Скрипник. — Монастир мав право автономії, він не підпорядковувався ні Львову, ні Києву, а був цілком незалежний. Автор «Історії Скиту Манявського» Юліан Целевич стверджує, що до його протії належали 556 православних монастирів. Тільки один раз, під час польсько-турецької війни 1676 року, один із загонів Ібрагіма-паші вдерся до монастиря і спалив його. Та обитель відродилася.

Це єдиний монастир, де двічі, як стверджують очевидці, з'являлася пресвята Діва Марія. Тут поховані гетьман України Іван Виговський з дружиною, молдавський господар Василь Туркул з дружиною та донькою, мати митрополита Йосипа Шумлянського та багато інших високоосвічених людей, державних мужів, які не торгували совістю, не продавалися чужинцям за всілякі блага.

Скит Манявський — святе місце нашої історії. Скільки ще нерозгаданих сторінок зберігають його міцні мури, неприступні вежі, глибинні сховища—своєрідні некрополі, у яких поховані засновники, захисники й покровителі Скиту. Сьогодні на тому місці, де стояла Воздвиженська церква, відновлено її фундамент. Під бабинцем був головний некрополь. Відомо, що тут поховані Йов Княгиницький та його сподвижник — блаженний отець ієросхимонах Феодосій. Донині збереглася надгробна плита, що лежить у високій вежі-скарбниці, куди можна зайти, подивитися, подумати про вічність, про те, як і навіщо живеш на цьому світі. І мимоволі схиляєш голову перед скульптурним зображенням засновника Скиту Йова Княгиницького біля надгробної плити. Ніби зійшов він з гір і має щось сказати людям.

А поверхом вище — макети Воздвиженської церкви, Богородчанського іконостасу, різносюжетні ікони, книги... Монастир мав велику бібліотеку, книги якої після закриття його 1785 року австрійською владою було передано Львівському університетові, Львівській духовній семінарії. В цій обителі під керівництвом Йова Кондзелевича працювала художня школа. Не знав відомий український іконописець, яка доля чекала його найкраще творіння. Коли монастир закрили австрійські окупанти, то іконостас продали до Богородчан, де він і дістав назву Богородчанського. У 1916 році його вивезли до Відня. Через вісім років вдалося повернути в Україну. Святиню передали на зберігання Львівському музеєві образотворчого мистецтва... Багато цікавого й повчального вбираєш у себе, знайомлячись з історією Скиту.

З дозволу Івана Романовича я піднявся під самісінький купол в'їзної вежі-дзвіниці, де зберігаються діючі дзвони. У часи існування монастиря [illegible] було 16. Два з них важили [illegible]0,5 кілограма. Великий [illegible] дзвін був у спеціальній окремій дубовій дзвіниці. Нині тут п'ять дзвонів. Я кілька разів смикнув за мотузок — два невеликі дзвони заграли над мурованими стінами, зеленими смереками, дивним звуком осіли в гірській ущелині... Існує легенда, що звук монастирських дзвонів чують усі ті, що вже відкликані до вічності. Може й правда?..

Хочу закінчити розповідь про монастир словами Юліана Целевича: «Ті тисячі людей, що в тих забутих споневірених гробах спочивають, то великі герої, велети духом, силачі волею, а життям люди непорочні... не торгували вони святощами, а боролися за те, що їм було святим, а також уважали віру батьків, і в боротьбі тій не уживали ніколи підлих средств». Інколи варто над такими словами замислитись. Відкинути всяку суєту і подумати. Що я й роблю. І вам раджу.

Луцьк—Івано-Франківськ.

На малюнках Леоніда Неймарка: Скит Манявський — в'їзна вежа; дзвіниця.

Владислав ДАЦЮК: «Нам допомогли Інтерпол і швейцарські власті»

Актуальне інтерв'ю

Як відомо, ВР України дала згоду на притягнення до кримінальної відповідальності колишнього в.о. прем'єр-міністра народного депутата України Юхима Звягільського. Проте це не розв'язало проблему, «сам» невідомо де: чи то в Ізраїлі, чи у Франції, чи то деінде, і є підозра, що багатьом в Україні не дуже хочеться, щоб Юхим Леонідович повернувся і «розколовся». Є й інші проблеми.

Прокоментувати ситуацію ми попросили Генерального прокурора України Владислава ДАЦЮКА.

— Владиславе Володимировичу, Верховна Рада щодо «справи Звягільського» висловилася. Чи означає це, що вже найближчими днями Генпрокуратура чи будь-який інший орган видасть ордер на арешт Юхима Звягільського?

— Ні, сьогодні про арешт ще не йдеться. Перед Верховною Радою ми порушували тільки питання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності. А сам Звягільський ще не допитаний. Тому йому ще не пред'явлено звинувачення.

— Чи маєте ви можливість виїхати до тієї країни, де сьогодні перебуває Звягільський?

— Виникне потреба їхати туди, де він перебуває, — ми поїдемо. Це буде зроблено згідно з міжрядовими угодами.

— А може виникнути така ситуація, що пан Звягільський не повернеться? Як ви тоді діятимете?

— Про це рано говорити. Офіційно — він у відпустці.

— Так депутат Володимир Бортник теж у відпустці...

— Бортник поїхав на лікування до Австрії. А щодо Звягільського можу додати: з ним вирішуватимемо, коли він приїде сюди. Адже він не звільнений від виконання функціональних обов'язків народного депутата України, і сам з такою заявою не звертався.

— А що конкретно інкримінується панові Звягільському?

— Тільки те, що попередньо встановило слідство. Уклавши угоду на продаж авіаційного палива, він з тих 15 мільйонів доларів, які було отримано від грецьких фірм, 3 мільйони привласнив. Це одна сторона обвинувачення, а друга — його зловживання владою і перевищення службових повноважень. Він віддавав накази конвертувати валюту в карбованці, але не для того, щоб використати для потреб якоїсь галузі нашого господарства. Все йшло через «Даміана-банк», на закордонні рахунки цього банку, які не було навіть зареєстровано в Національному банку України. Про них ми дізналися тільки під час слідства. Це — зловживання, йдеться про 10 мільйонів доларів, хоча, можливо, сума й більша, будемо розслідувати.

Звинувачуємо його і в тому, що 100 мільйонів доларів, які Україна отримала від зовнішньоекономічних зв'язків за реалізовану продукцію, теж пройшли через «Даміана-банк», і внаслідок цього ми змушені були платити штрафні санкції, бо не змогли своєчасно розрахуватися за кредити. І це не кінець, це тільки початок, а що буде далі — слідство і час покажуть.

— Але про вірогідність зловживань Звягільського говорили й раніше. Чому на них не звертали увагу тоді?

— Це треба ще врахувати, що розуміти під «тоді». Ми порушили кримінальну справу ще в травні, коли Юхим Звягільський був при владі. Ми розслідували і він про це знав. Щомісяця виявлялися нові факти, котрі треба перевіряти. Зрозумійте, такі справи не робляться за один день. Головне для нас — потрапити за кордон і знайти, де ці гроші осіли.

— Ви працювали з Інтерполом?

— Аякже. Інакше ми не змогли б у Швейцарії знайти ці рахунки.

— Отже, це вже вважають міжнародною кримінальною справою?

— Ні, але діяти довелося через Інтерпол. Особливу допомогу нам надали швейцарські власті, довелося через міністерство закордонних справ виходити на уряд Швейцарії, отримувати дозвіл. І все ускладнювалося тим, що між Україною і Швейцарією нема угоди про надання такої допомоги. Минуло три-чотири місяці, доки ми все вирішили. Але усе-таки вдалося заарештувати трьох співучасників цього злочину, зокрема Сидоренка, колишнього голову правління «Даміана-банку», Крамного, колишнього керівника «Укрінвалютторгу», через яких проходили ці незаконні операції. Швейцарські власті зрозуміли все це і пішли нам назустріч. Розробляємо процедуру повернення заарештованих додому.

Інтерв'ю взяв Володимир СКАЧКО.

Сергій МЕЛЬНИЧУК, «Голос України»

НЕ ТРЕБА СТИСКАТИ ЗУБИ...

«Хочеш бути гарною — будь нею!» — пише газета і вміщує мудрі поради жінкам стосовно того, як вберегти обличчя від передчасних зморщок. Серед порад є й таке: «Носогубна складка (лінія смутку) трохи згладжується, якщо обличчя виражає спокій, привітність. Під час мовчання, коли рот закритий, не треба стискати зуби.

... Ми стояли біля віконця каси на залізничному вокзалі Рівного. З десяток жінок, серед яких дві студентки, я і ще двоє чоловіків. Був той час, коли раптово вдарили холоди. У приміщенні вокзалу теж було не з медом — навстіж відчинені з протилежних боків двері утворювали ефект аеродинамічної труби. Особливо допікало двом дітям, котрі з матерями мусили стояти у черзі.

А та не просувалася. Касирка навіть не дивилася у бік потенційних пасажирів, вона, вже трохи старша, жадібно слухала кількох розмальованих дівиць, котрі, роздягнувшись, невідь чого, окупували приміщення каси. Одна з дівиць розповідала особливо запально — то округлювала очі, то заливалася давінким сміхом, то переходила майже на шепіт. Усі вони просто мліли, розчервонівшись, як на весільних подушках...

— Дівчата, майте совість, — сказав у віконечко один з чоловіків. — Невже обов'язково розповідати про дві ночі зразу?..

Нахаба! Він перебив, мабуть, на найцікавішому, коли до піку блаженства залишалося зовсім мало. І тому касирка так люто хряпнула заставкою з написом «Технічна перерва на 10 хв.», що навіть із середини зали дехто повернув голову. З-за фіранки знову почулися хихоньки...

Мала б ще працювати каса № 4, що поряд, але там було «глухо, як у танку». І тому ваш кореспондент попростував до дверей з написом «Черговий по вокзалу». Черговий, добре вгодований чоловік середнього віку, відповів коротко: «Четверта каса зачинена, бо готують звіт. А взагалі я ними не керую...»

Двері кабінету начальника вокзалу Миколи Белінського були зачинені. Ба, більше, на них не було ручки. Ще на одних дверях, зліва, табличка суворо застерігала «Стороннім вхід заборонено!»

Не залишалося нічого іншого, як повернутися до черги, де вже почали закипати пристрасті. Жінки стукали у віконце каси, кулаками у раму, вимагали відчиняти, бо вже минуло майже 15 хвилин. На вимоги ніхто не звертав уваги. Напроти на дверях з написом, даруйте, «Туалет», на коров'ячому ланцюгу висів важкий замок. Трохи далі, на дверях приміщення, де колись був затишний ресторан, а потім кафе, висів ще один замок. «Аеродинамічна служба» продовжувала фарбувати обличчя громадян незалежної України в синій колір...

Нарешті відсунулася фіранка. На обличчях касирки і її юних подруг грали веселі усмішки. І тепер ваш кореспондент, нахилившись до віконця, запитав:

— Це вам від того весело, що ми тут ось уже півтори години синіємо на холоді?

Усмішки неохоче зникли, а через деякий час у кишені вашого кореспондента лежав квиток. У плацкартний вагон, на верхню полицю біля, ще раз даруйте, туалету. Щоб знав, нахаба, як «качати права»...

Жінки мовчали. Але, як мені видалося, «учасниці» черги діяли всупереч настановам газети щодо стискування зубів. Незаслужена образа і чорна зневага до них стулила їм вуста, наповнила очі... скоріше не гнівом, а якоюсь безнадією. А ті, по той бік віконечка, навпаки, були спокійні.

Оцю мерзотність (іншого слова не знайду), оце войовничо-хамське ставлення одних людей до інших ми з вами спізнали не сьогодні. Виросли, вивчилися й виховалися в тому страшному середовищі, що зажило у світі назви імперії зла. Ми не навчені бути добрими. Зморшки кожному з нас були запрограмовані з жовтенятського віку, коли доводилося до болю зводити брови і морщити чоло, щоб, приміром, збагнути: чому північний кореєць мені є рідний брат, а кореєць південний — навіть не двоюрідний?

Таких запитань поставало безліч, і ми, не будучи у змозі дати на них відповідь, ходили насуплені і зморшкуваті. Не всі поголовно, щоправда: обличчя окремих світилися, наче рубінові зорі. Але то — окремих, тих, хто не переймався зайвими запитаннями, а просто їв та пив...

Та це все вже в минулому, і краще не згадувати його — тьху, тьху, тьху! — проти ночі. Тепер будуємо інший світ, очищаємо душі, виганяємо із серця зло.

Виганяємо?

Сорок років водив Мойсей ізраїльтян пустелею, щоб вивести з фараонського рабства. Сорок років! А скільки їх потрібно, щоб вивести український народ із хамства? Також 40? Чи 140? Мені страшно стає, коли починаю думати, як ми одне одного зневажаємо...

Прийди, Мойсею!..

Рівненська область.

Іван ПИВОВАР, заступник прокурора Чернігівської області

СОЛОДКО-ГІРКА ІСТОРІЯ, або Як Граб намагався нагодувати земляків «снікерсом» і що з того вийшло

Нелегко доводиться нинішнім ділкам ринкової економіки, адже досвіду з вивчення попиту й пропозиції на товари нема. Легко затоваритись або й збанкрутувати. Надія — на простаків, які готові скупити будь-які товари, незалежно від того, буде на них попит чи ні.

Один з підприємців Чернігова знайшов такого простака в особі директора Бахмацької міжрайбази облспоживспілки Григорія Граба. Запропоновану ідею створити солодке життя мешканцям району він сприйняв миттю. Адже рейтинг діячів, які за нинішніх тяжких часів обіцяють нагодувати народ, надто високий. Взявся Граб ощасливити земляків, та не вистачило грошей. Дарма, банк виручив, видавши кредит.

На знак завершення угоди вдарили по руках хитруватий підприємець і простак Граб: перший отримав 2 мільярди карбованців, другий — партію «снікерсів» та іншої солодкої продукції.

Та «снікерси» не підняли рейтингу Граба, не сприйняли земляки його піклування про них, ціни не ті. Продукція лежала без збуту, втрачала якість. Довелося робити уцінку.

Не оцінило все це й керівництво Чернігівської облспоживспілки, за спиною якої було здійснено згадану операцію. Коли підрахували прямі збитки від закупівлі та уцінки товарів, отримали немалу суму — 581 мільйон карбованців. Граба звільнено з посади, а матеріали передано до прокуратури.

Прокурор також несхвально прореагував на дії Граба. Зважувши в них злочинну недбалість, порушив кримінальну справу.

Залишилося почекати, як оцінить дії Граба суд, куди передано кримінальну справу. Та вже видно, що вона повчальна.

Микола КОСИЙ, «Голос України»

Міліція очищається від тих, хто ганьбить мундир

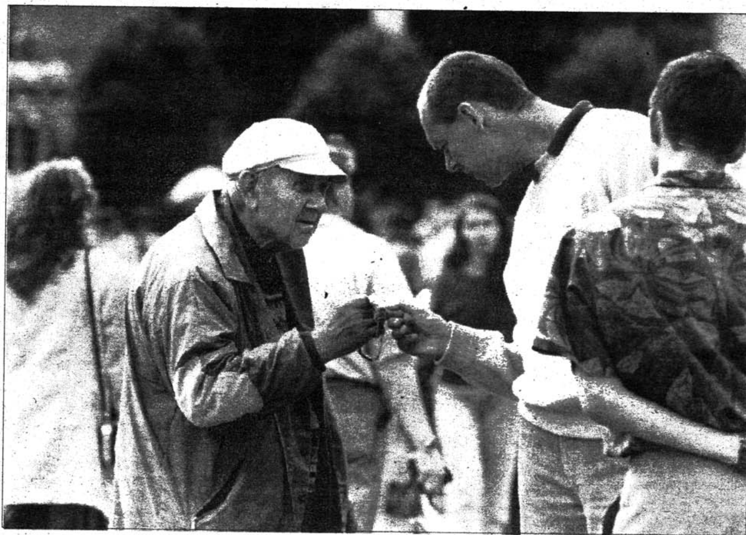
Про те, що міліція не тільки захищає громадян, а й нерідко сама стає на шлях нехтування закону, останніми роками у пресі сказано немало. Однак передані журналістам статистичні матеріали щодо міліцейської злочинності у Харківській області перевершили, здається, найгірші уявлення щодо честі наших стражів порядку.

Тільки за вісім місяців нинішнього року за різні правопорушення притягнуто до відповідальності близько 800 співробітників органів внутрішніх справ. Одні із них безпосередньо належали до злочинних угруповань, інші покривали злочинців, зрозуміло, не за гарні очі. В органи прокуратури передано матеріали на порушення кримінальних справ щодо майже сотні колишніх працівників міліції.

Діапазон діяльності злочинців у міліцейській формі настільки широкий, що важко й сказати, за якими тільки статтями Карного кодексу не доведеться їм відповідати. Втім, найпопулярнішим сьогодні «міліцейським бізнесом» все ж таки залишаються хабарі та здирництво, грабування перехожих, особливо іноземців та тих, хто напідпитку, а також безпосередня участь в озброєних розбоях.

Немало «славних» слів можна сказати й на адресу шляхової міліції та служби ДАІ. Проте, чому дивуватися, якщо сам шеф міської автоінспекції роздавав «крутим» бізнесменам свої візитки з власноручним написом: «Всі претензії — до мене!»

Харків.

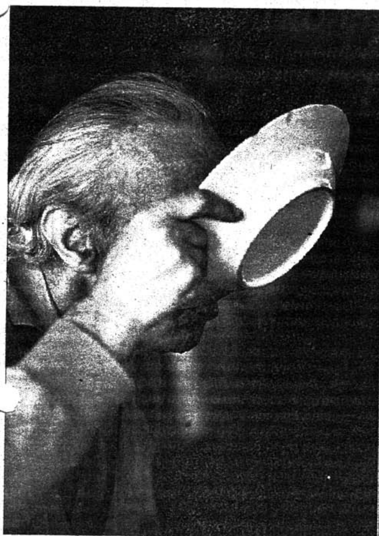

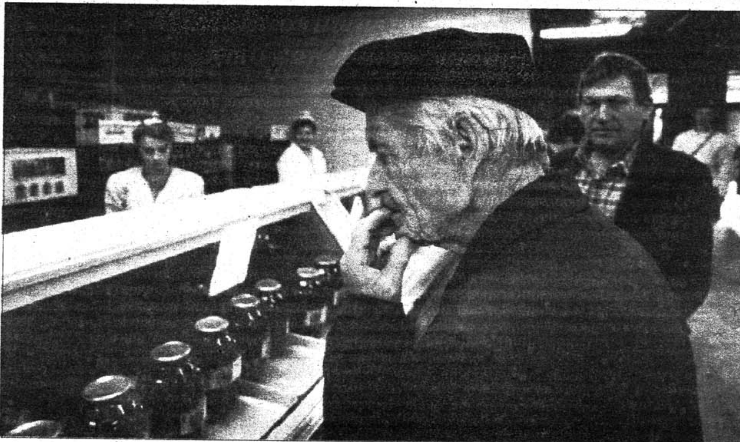
Сергій ПРАВДЕНКО, Олександр КЛИМЕНКО (фото), «Голос України»

А В ТИХ ОЧАХ — ОЦІНКА ВАШИХ ДІЙ,

шановні високі чиновники, народні обранці і напівшановні представники дикого першонакопичення

ДИВІТЬСЯ уважно на ці фото. Всі дивіться. Особливо ті, хто має владу. Або гроші. Або й те й інше разом.

Розглядайте уважно ці знімки, керівники всіх гілок влади у державі, приглядайтеся, міністри, депутати, заступники міністрів, банкіри і підприємці.

Не ховайте очей ті, хто нагріб гроші на рідній землі і заховав їх у зарубіжних банках. Хай обличчя і очі з цих фото приходять до вас і в снах, хай стоять перед вами, коли ви пащекуєте про соціальні гарантії, про соціальне партнерство або про свою любов до України.

Зауважте: фотокореспондент знімав не тих, хто у всі часи просив на чарку. А тих, хто чесно працював, поки мав сили.

Придивіться, пізнаєте? Це ж ота бабця, що винесла останню печену картоплину вашому стомленому батькові чи дідові вашому, коли він визволив її село від фашистів. Це вона санітаркою доглядала його, коли він лежав, зранений і нерухомий, у шпиталі. Згадали його розповіді? То розкажіть потім і онукам вашим про те, як ви їй віддячили. Щоб вони знали про джерела вашого і їхнього добробуту. А можете розповісти і про цього діда з тарілкою, що перепала йому від щедрот «благодійницького» обіду. Здається, це його влучний постріл з гармати накрив кулеметне гніздо, звідки вже взяли на мушку піхоту, серед якої біг в атаку і ваш батько. Спізнився б він — і не стало б батька, і вас би не було... А оцей дідусь, що застиг перед вітриною, — то не він вчив у школі вашого брата? Чи й вас вивчив?

Керівники держави! Бізнесмени з нашої великої дороги! Володарі прихованих від податків капіталів! Що прочитаєте ви в очах на цих фото? Певно, оцінку своїм діям, оцінку, яку дають люди похилого віку нашій епосі — епосі дикого капіталізму, дикого першонакопичення з його безпардонним ігноруванням соціальної відповідальності.

Одні з вас, можновладних, готові вперто тягти нас у світле вчора, яке зникло, другі гребуть під акомпанемент цих обіцянок, треті балакають про реформи, забувши, що відбуватися вони мають не за рахунок ось цих похилих людей, не за рахунок отого дідуся, що продає свого єдиного годинника.

І поки ви всі отак тягнете за методом лебедя, рака і щуки й балакаєте, народ і держава сповзають у прірву злиднів, що запанували на багатющій українській землі. Коли хтось із вас прийматиме чергові державні, а хтось — приватні бізнесові рішення, тримайте перед собою оцю газетну сторінку. Подивіться на неї. Може, прояснить...

Чи діждемося Вашингтона? Великий поет питав.

Віктор СКРИПНИК, журналіст

НАШ ВЕРТОЛІТ: НЕ СКОРО КОМАНДА — «НА ЗЛІТ!»

Два роки тому Кабінет міністрів України затвердив програму розвитку вертольотобудування в нашій державі. Серед підприємств, яким належить створити перший український вертоліт (а їх більш як 40) — Вінницькому авіазаводу відведено чи не найпочеснішу роль: саме в його цехах народжуватиметься новинка. Випробовуватимуть ці машини також у вінницькому небі. Якщо програму здійснимо, Україна стане шостою «вертольотною» державою світу.

Коли ж пролунає знайома команда: «На зліт!»?

Щоб з'ясувати це, а заодно поцікавитися ходом підготовки до випуску вертольотів (їх на рік з конвеєра має сходити 70), я «приземлився» в кабінеті головного інженера авіазаводу Олександра Вірусова.

— Чому саме Вінниці дісталася заключна ланка конвеєра — збирати машини, випробувати й передавати замовникам?

— А чи відомо вам, на якій базі розпочинала випуск вертольотів Росія? — почав співрозмовник.Всесвітньо відомі машини Камова (розробки КБ Камова, що у Підмосков'ї) починали збирати на одному з колишніх гірничорудних підприємств. Гадаю, нам легше буде перепрофілюватись: як не є, а споріднене виробництво.

Вінницький авіазавод довгий час був і залишається однією з головних баз ремонту певних типів літаків. Крім того, вінничани мають досвід роботи і з вертольотами. Звичайно, без реконструкції підприємства не обійтися. В одному спеціалісти вже визначилися: виробничих площ цілком достатньо для випуску передбачуваної кількості машин. Складніше з обладнанням. Тільки головне виробництво налічуватиме 10 основних видів робіт, процеси яких сьогодні «пишуть» технологи. А придбання обладнання, устаткування для нового виробництва — поки що під питанням: потрібно чималих коштів. На підприємстві, гадаю, міркують приблизно так: програма — державна, тож...

Утім, спершу про те, який же вертоліт народжуватиметься на авіазаводі. Виявляється, літатиме він під нашим державним прапором, а фірмовий знак на ньому стоятиме не наш. Чий? Росії. Ка-128 — а саме про цю марку вертольота йде мова — дітище Камова. Це в його КБ сконструйований вертоліт.

— У нас немає іншого виходу, — розвіює моє розчарування головний інженер, — тільки кооперація...

В Україні не було й досі нема жодного КБ, в якому розробляли вертольоти. Справа ця, самі розумієте, навіть не одного року. Тому фахівці, котрі працювали над державною програмою вертольотобудування (а це не лише практики, а й науковці НАНУ, провідних технічних вузів) дійшли думки: краще розпочати з кооперації, аніж на голому місці. Зрештою, мова не тільки про відсутність конструкторських розробок. Навіть якби вони були, ми все одно не зуміли б їх реалізувати — в Україні немає авіаційного металу.

Після цього немає чого дивуватися, що серед підприємств, котрі працюватимуть над створенням нашого вертольота, буде ряд заводів сусідньої держави. Щоправда, у програмі зазначено й таке: «...забезпечити в перспективі незалежне виробництво замкнутого циклу вертольотів в Україні».

Автору цих рядків не випадало злітати в небо в кабіні вертольота. Але навіть його зображення, побачене на кольоровому знімку, вражає. Технічні характеристики теж неабиякі. Газотурбінний двигун потужністю 722 кінські сили дає можливість розвивати швидкість до 200 кілометрів. Дальність польоту становить 710 кілометрів за максимального перебування в повітрі 5,3 години. Під час зльоту машина може розвивати швидкість до 8 метрів на секунду. І це за злітної маси в 3 тонни. Вертоліт може транспортувати разом з пілотом 7 чоловік.

Чашу захоплення переповнює ще одне повідомлення головного інженера: вертольотів з такою схемою на сьогодні у світі немає.

Ось таку машину мають випускати в нашій державі. За умови, звичайно, що зможемо розв'язати низку проблем. Найбільша з них, на думку головного інженера, — відсутність стимулів до роботи. Звучить, здавалося б, банально. Однак для адміністрації — а в розмові брали участь заступник головного інженера Михайло Яценко та головний технолог Олег Мітяєв, — це ахіллесова п'ята. Люди залишають завод. Не тільки кваліфіковані робітники, а й інженерно-технічні працівники. «На ремонті тролейбусів зарплата більша, аніж на ремонті літаків». Отож, ситуація з кадрами більш ніж серйозна.

— Для написання технологічних процесів виробництва першої партії вертольотів, — каже головний технолог, — нам потрібно у п'ять разів більше інженерів, ніж є сьогодні. Як виплутуємося? Поки що все тримається на старих кадрах. По-друге, змушені частину робіт передавати на споріднені підприємства — на те ж Київське авіаоб'єднання, інститут «Київавіапроект» тощо.

Щонайменше вдесятеро потрібно буде збільшити інженерно-технічний персонал, щоб забезпечити виконання державної програми в повному обсязі. Досягти цього буде складно. Скажімо, торік з десятьох запрошених випускників вузів прийшли тільки двоє. Завод має намір готувати кадри для себе на базі Вінницького технічного університету. Невдовзі тут буде створено відділення чи принаймні групу з підготовки авіаспеціалістів.

Замість коментаря

Авіазавод сьогодні, безперечно, мав би бути в особливому полі зору місцевої влади. Державою покладено на нього неабияку відповідальність — перейнятися нею владним структурам, як то кажуть, сам Бог велів. Поки що, зі слів представників адміністрації, колектив такої уваги не відчуває.

Тим часом підприємство, висловлюючись мовою авіаторів, ніяк не може набрати заданої висоти. Режим роботи — урізаний. Частина трудівників — у вимушених відпустках. З ремонтом авіатехніки, а це головне, чим займається завод, — перспектив немає. «А ви хоч спаліть той відремонтований літак, — категорично кажуть декотрі замовники, — забирати його нема за що».

Підприємство пробує перепрофілюватися: налагодили випуск нескладної сільськогосподарської техніки. На 2 мільярди карбованців лежить її на складах — у господарствах, на які розраховані сінопереkидачі, гаманці також порожні. Більше трьох мільярдів авіаційному заводові винен міський бюджет — за тепло, яким підприємство обігріває міський сектор. Тож перехід заводу на випуск вертольотів — це свого роду катапульта, скориставшися з якої, можна вижити.

Скільки ж часу чекати, доки злетить перший український вертоліт? Мої співрозмовники спершу усміхнулись, а тоді уточнили: дослідний зразок першої машини, згідно з програмою, має зійти з конвеєра в 1996 році.

А що означає їх загадкова усмішка — здогадуйтесь самі.

Вінниця.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

ДИВО-КОНІ ДОЛАРИ ВИКРЕШУЮТЬ

Тільки долари ці тануть просто на очах, наче звичайні іскри, бо ніхто не хоче потрудитися, щоб їх підібрати

В Луганську планувалося проведення кінноспортивного свята «Диво-коні», після якого мало відбутися те, заради чого, власне, свято й організувалося: продаж з аукціону ста п'ятдесяти елітних коней кращих порід, вирощених в області.

У жодній області України конярство не розвинуто так, як у Луганській. По 170 років і більше діють тут Лимарівський, Новоолександрівський, Стрільцівський, Деркульський конезаводи. А за останні п'ять років утворено понад десяток конеферм у районах області.

Отже, галузь, яка певний час переживала кризу, знову розквітає. Але конярство гостро потребує матеріальної підтримки. Причому цю підтримку може дати собі саме. За допомогою, скажімо, тих аукціонів, на яких можна заробити чималі гроші, валюту мало не будь-якої розвиненої країни світу.

Зрештою, свято-видовище і цікаве — вдалося на славу. А от аукціону не відбулося: не прибули покупці. Це ще один прояв нашої «шароварщини»: гопака утнути змогли, а далі...

— Про нас просто не знають, — бідкається директор Лимарівського кінного заводу Біловодського району Іван Кудря. — Ми мали намір продати 50 орловських і російських рисаків, вагововоз новоолександрівського типу. Коні цих порід користуються нині підвищеним попитом у всьому світі. Рисак — кінь напрочуд гарний, швидкий, сильний. За оцими білими красенями в сірих «яблуках» ганяються і спортсмени, і просто заможні любителі верхової їзди зі США, Англії, Франції, Німеччини. Тепер, кажуть, та не знають, куди податися. Раніше продаж коней організовували централізовано. Тепер облплемоб'єднання відмовилося виконувати свої колишні обов'язки щодо нас. Ми ж потрібного досвіду не маємо, до інформаційних комп'ютерних мереж не підімкнуті.

Коли ми зустрілися вже в Лимарівському конезаводі, Іван Кудря продовжував свої гіркі роздуми. Раніше щороку тільки за кордон продавали по 30—40 коней — Фінляндії, Німеччині, Польщі... 1993 року було продано 56 коней — уже тільки представникам України та країн близького зарубіжжя. 1994 року — лише 16 коней.

Певна річ, що одна з важливих причин зниження попиту на коней серед покупців із країн СНД — загальний занепад господарств, спортивних організацій. Кілька років тому кінь коштував дорожче за легковий автомобіль. Тепер він "тягне" тільки на чверть ціни свого залізного конкурента.

За таких умов вижити конезаводи можуть тільки завдяки продажу тварин за кордон. Але хто ж займеться організацією такої прибуткової для держави справи?

Не знають за кордоном, що є на Лимарівському конезаводі. Та чи знає й наша держава, чим вона володіє? Тут утримуються п'ятсот коней різних, переважно рисистих, порід: орловська, російська, рік тому затверджена українська. Всі вони одержані від найвідоміших у спортивному й конярському світі батьків.

Доля лошати, як правило, така. До двох років його навчають усьому необхідному на самому конезаводі, потім передають на випробування на іподром Києва, Харкова або Одеси. Там молодий кінь здобуває «вищу освіту». А заодно він може здобути і світову славу, вдало виступаючи на спортивних змаганнях високих рангів. Після двох-чотирьох років іподромних баталій кінь повертається до рідних пенатів, щоб завести власну численну родину.

Директор, спеціалісти господарства, тваринники можуть годинами розхвалювати свої їх гривастих улюбленців. Жеребець Прогул, одержаний від Галіфакса і Пляски, — зовсім молодий і перспективний: нещодавно в Одесі на важливих змаганнях прийшов третім. Світло-сірий жеребець Орловської рисистої породи Казус пробігав тут на 1.600 метрів за дві хвилини — видатний результат. Граціозний Капрал — переможець традиційних міжнародних змагань, названих ім'ям його знаменитого батька Піона.

Колектив заводу прагне виставляти своїх коней на міжнародних аукціонах не тільки тому, що сам гостро потребує коштів. Люди хочуть допомогти державі, але відповідно хочуть мати її підтримку. А поки що, наскільки це можливо, обходяться власними силами. На 5.600 гектарах землі тут вирощують зернові культури, соняшник, гречку, просо і показники з урожайності тут багато вищі за середньообласні. Мають тисячу корів, кілька тисяч свиней та овець-мериносів.

Крутяться люди, бо тільки вирощуванням коней їм не втриматися, хоч як це несправедливо.

З гордістю говорять на Лимарівському конезаводі про те, що за останні роки, попри всі негаразди, поголів'я коней тут не зменшилося. Розуміють люди, що їхня унікальна робота потрібна Україні.

То хто ж тоді цього не хоче знати?

Луганська область.

На знімках: директор Лимарівського конезаводу Іван Кудря; на іподромі конезаводу.

Фото Валерія НАДРШИНА.

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, «Голос України»

НЕЗАПИСАНІ ІНТЕРВ'Ю

Є такі — не просто не друковані, а й не записані взагалі — у пам'яті журналістів не з таких уже й далеких часів. Коли людина погоджувалась на бесіду: «Гаразд, я розповім, але для вас — не для преси. Сховайте но записника. По-перше, цього ніхто не надрукує, а по-друге, не хочу, щоб ім'я моє знову десь крутили. Досить з мене...»

І залишалися такі інтерв'ю тільки в пам'яті. Ось кілька фрагментів із них.

А з боків — жива загорожа

— Завезли мене німці аж до Франції. Там у концтаборі й застав травень 45-го. Довго, дуже довго тяглися якісь переговори, доки нарешті таких, як я, посадили на корабель і повезли навколо Європи до Одеси. Не забути й не передати словами той момент, коли на обрії з'явилася наша земля. Ми ридали і сміялися від щастя.

Не знаю, як, та люди дізналися про наш корабель — сотнями прийшли зустрічати. Ми сходили на берег — додому! — та між нами і зустрічаючими була жива загорожа. Ідемо, а обабіч нас шинелі та багнети. Люди кидали нам квіти, хліб, картоплю... А загорожа не кінчалась — через усе місто. Ось уже й околиця, далі — якийсь полустанок, а там — товарняк. І знову ж охорона довкола. Отут і похололо все в душі. Згадалось, як ще у Франції нам казали: «Не повертайтеся до Радянського Союзу — до Сибіру потрапите». Не вірив — провокація, мовляв... Загнали нас, як худобу, у товарняк, грюкнули засуви. Та й повезли, мабуть, далі, аніж до Франції. А в кінці дороги — знову концтабір. Та який!.. Вісім років — поміж життям і смертю. Розказати все неможливо...

Перетрудив пальця

— Так ви наш новий сусіда? Дуже приємно. Бачу, років зо два поживете — та й у свою квартиру. А я в цій комуналці — аж не віриться! — більше піввіку живу. Багацько сусідів мала. Всяких... Ні, були чудові люди. Та найглибше врізався в пам'ять ось із цієї кімнати. Він повертався додому на світанку. Роки були страшні. На той час я вже... втратила чоловіка, брата... Ночами не спала. Чую, було, як сусід повертається, — кроки на сходинках, потім до своєї кімнати, а звідти — на кухню.

Я виходила. «Може, чаєм пригостити?» — кажу.

Ставлю, було, чайника, а сусід ходить по кухні різко так, ніби аж люто. Та все лівою рукою потирає вказівний палець на правій руці. «Що там у вас, — питаю одного разу, — чи не забили часом?», «Ні, — каже, — цієї ночі перетрудив пальця. Робота така».

І зробив при цьому порух пальцем — як ото на гачок пістолета натискають...

Я мало не знепритомніла, зів'яла вся. Наливаю чай, руки тремтять. А він — нічого, п'є. Дякує і йде спати, потираючи того пальця.

А одного разу, перед ранком, загупали у нас чоботи і сусіда самого повезли в отой палац, де підмурки, кажуть, кров'ю просякли, що «Жовтневим» називається...

Доживаю віку, а згадую — і ніби ось-ось почуються зловісні кроки на сходах і сусіда знову потиратиме пальця, котрим усю ніч натискав на гачок... Не доведи, Господи!..

«То хліб? І він продається?»

— Матері хтось сказав: треба вирватися з України, бо помремо з голоду. Зібрала вона дітей — нас троє у неї. Поїхали. Та за Харковом усіх висадили з поїзда. Далі ніззя, кажуть. А навколо — люду! Голодні, обдерті. Дехто лежить біля залізниці, вже й не ворушиться. Бачив я, як військові скидали з вагонів утікачів. Декого — прямо багнетом, бо вже закляклі.

Повела нас мати у темряву. Як вона узнавала дорогу — не відаю. Запхала нас у якийсь товарняк, під дошки, кураєм затулила. Поїзд рушив. Не знаю, скільки ми їхали. Пам'ятаю тільки — застудилися всі страшенно. Нарешті поїзд зупинився. Мама прошепотіла: «Це вже Росія».

Вибралися ми. Діждалися ранку. Якась станція. Послали мене в розвідку.

Пішов. Дивлюсь — магазин чи буфет. І так пахне — ноги самі занесли. А там на полицях — сірі цеглинки. Я захлинувся.

— То що, — питаю, — хліб?

— А ты что, слепой? — відказує продавщиця.

— І він... продається?

— Во хахол: не поверит, пока не... Давай деньги и бери, — кинула хлібинку на прилавок.

Ми вижили. Хоч застуда не минула безслідно. Та не можу збагнути: як то так — у нас люди помирали з голоду, а за якоюсь межею — хліб?..

Ірина БЛЮДО, директор літературно-меморіального музею-квартири Павла Тичини

«Як арфи перебір в оркестрі»

Наші першодруки

До літературно-меморіального музею-квартири Павла Тичини продовжує надходити багато цікавих матеріалів. Одним із цінних надбань є частина автографу поеми-симфонії «Сковорода». Передала його дружина колишнього приятеля П.Тичини А.К.Павлюка — Катерина Онуфріївна. Під час війни ця родина, переїхавши до Білої Церкви, зберегла багато речей і частину архіву поета.

Відомо, що вперше незакінчену поему «Сковорода» з численними чорновими варіантами було опубліковано окремою книгою в 1971 році. Вдруге — у 4-му томі Зібрання творів П.Г.Тичини у 12 томах упорядником і дослідником творчості поета С.Тельнюком (1985). Сюди увійшли майже всі відомі на той час друковані й рукописні матеріали, в їх числі й чорнові варіанти, нотатки, начерки, плани тощо. Всі тексти супроводилися докладними коментарями.

Та життя не стоїть на місці. Рукопис П.Г.Тичини, переданий до нашого музею, доповнить текстологічну історію написання видатного твору. Чорновий недатований автограф поеми записаний на 19 аркушах великого формату чорним вицвілим чорнилом, частина тексту чистова, частина із закресленнями, є численні дописки, виправлення окремих рядків чорнилом та синім і чорним олівцями.

На першому аркуші назва: «Сковорода. Симфонія». На 19 аркушах записані перші розділи поеми «Allegro giacoso», «Grave» і частина розділу «Risoluto».

Усі вони в варіантах уперше були опубліковані спочатку в газеті «Вісті ВУЦВК» 24 грудня 1922 року, пізніше в журналі «Шляхи мистецтв» (1923, № 5) під заголовком «Сковорода. Уривки з симфонії». В автографі всі розділи спочатку назв не мали, дописані пізніше олівцем. Найцікавішою, з нашого погляду, є присвята, записана вгорі праворуч: «Світлій пам'яті брата Михайла». В жодному тексті — друкованому і в автографах — такої посвяти нема.

У першому розділі синім олівцем закреслено 22 рядки, які до цього часу не були відомі і не ввійшли до жодного з видань. Ось вони.

Павло ТИЧИНА

Проходив кладовищем.
Ще літо за повним столом.
Ще день з одкритим коміром,
а щось в природі схлипує.
Й то за півдня,
немовби на очах мінялас
природа,
як і душа його.
Колихайтесь, тераси
дерев:
Надходить такий на вас
біль!
Хмари оспинились,
вигнулись горби,
а хто кого відсвіче —
не знать, не знать.
Лиш все те шумить і говорить,
гойдає зелень недоношену
і золото і кров,
кров.
А в шумі тім,
Як арфи перебір в оркестрі, —
осики тремотінь.
А в шумі тім у просвіт десь —
берези хвартушок,
і несподівано
птичка...
і все те гойдає, шумить
і говорить...

Оксана ТЕЛЕНЧІ, «Голос України»

Чи не образиться англійська королева?

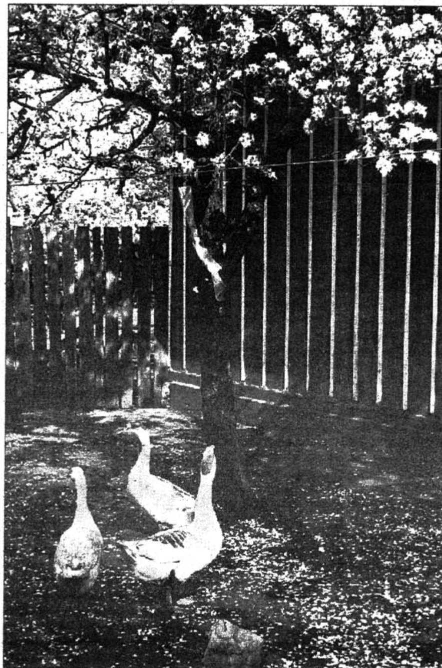
Мер Львова Василь Куйбіда, який повернувся із місячного стажування в Канаді, де вивчав управлінський досвід, несамохіть ризикує образити... британську корону. Українська громада Великобританії запросила його на імпрезу, у якій має взяти участь королева, і мала благородний намір відрекомендувати Василя Куйбіду її Величності. Поки мер був за океаном, його заступникові Павлу Качуру довелося взяти на себе листування із англійською стороною і повідомити (за телефонним погодженням з мером), що візит неможливий, бо й коштів міська казна не має, і до зими готуватися слід. Такі відповіді спричинилися до шоку у колах співвітчизників: це ж бо — образа для англійської корони! Мер великого європейського міста Львова не може залишити своє крісло для триденної поїздки за рахунок, до речі, запрошуючої сторони (такою ж була і поїздка до Канади), бо збирається... чистити власноруч вулиці від снігу?

На прес-конференції цей казус журналістам пояснили як вислід української ментальності. Мовляв, громадська думка неприхильна до поїздок керівників за кордон у таку лиху годину, коли людям бракує грошей на хліб, коли вони звіріють у переповненому міському транспорті, коли розрив по платежах у Львові сягнув 900 мільярдів карбованців, а отже, як було сказано на прес-конференції, місто живе і діє в постійно аварійному режимі...

Звісно, настрій у львів'ян далебі не святковий, та чи вдовольнить голодний люд оця «кісточка» із дипломатичного столу? Ментальність залишається ментальністю, охлократія — охлократією, а імідж «шароварної» держави, представник якої через «підготовку до зими» не може вибратися до Європи, теж вимальється належним чином. Так висловилися журналісти і, помітивши деяку розгубленість адміністрації, запропонували: може, проголосуємо?

Василь БАБУХ, «Голос України»

Білий цвіт на осінньому вітті...

Побачене в дорозі

Цей феномен не є рідкістю в природі. На спаді осені, точніше в розповні бабиного літа, наразі зацвітають дерева. Чи то яблуні, чи груші, чи черешні, чи терновий кущ... Голі гілки спалахують сліпуче біло. Дивовижа! Аж моторошно стає.

Весіннім квітом тішиться душа. Осінній квіт пригнічує. До чого б це? На голод, на недорід, на мор, на пошесті, на війну?..

— Боже, оборони людей від зла і напасті, — моляться по селах бабусі, бачучи таке знамення.

Вчені сприймають аномалії оптимістично: «Цвітіння спровоковується перепадами температур».

— Це не завжди так, — повчав мене старий садівник. — Здебільше дерево цвіте на спаді року тому, що передчуває близьку кончину. Іншими словами, воно підкоряється закону про незнищенність матерії: вмираючи, не забудь продовжити себе. Тож, і поспішає це зробити.

З цього пізнього рясноквіту ніколи не буде плодів. Але дерево чинить опір, у ньому ще жевріє надія.

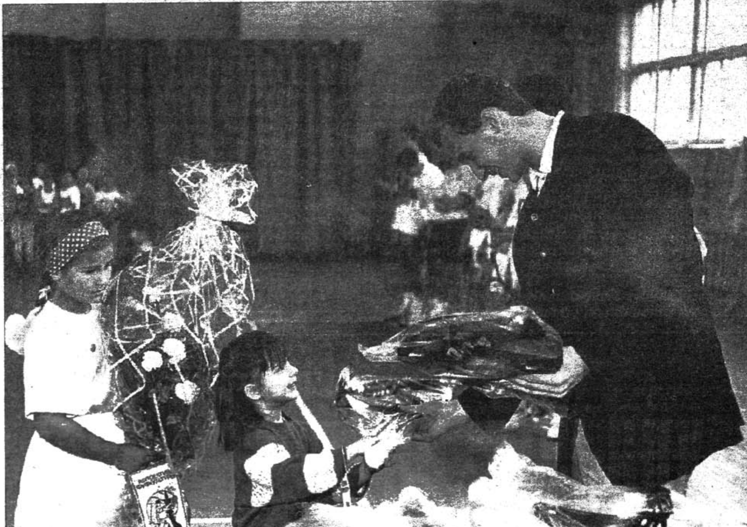
...Чомусь спливає старий спогад. У моєму селі трактористи повивали з корінням старі трухляві яблуні, щоб звільнити місце під молодий сад. Дерева постягували на пустир. І, о диво, восени вони усі рясно позацвітали!..

Навіть на порозі смерті дерева не втрачають життєвого оптимізму.

Фото автора.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ, «Голос України»

РОДИННЕ СВЯТО В «АНТЕЇ»,

на яке прибув його найвидатніший вихованець і привіз із собою чудові подарунки для київської дітлашні

Світлана Сергіївна до приїзду сина приготувала чудовий обід: зварила борщ, наробила голубців, стушкувала м'ясо. Раділа, дивлячись, як її Андрій уминає, аж за вухами лящить. Чудовий апетит — хороше здоров'я. Сподобалася українська кухня і менеджерові сина — симпатичному молодому американцеві Полю Теофанешу. До речі, Поль — знаний у спортивному світі агент. Його послугами користувалися багато тенісистів. Зокрема, Лариса Савченко-Нейланд і от тепер Андрій Медведєв. А ще ціла група хокеїстів: Каменський, Ірбе, Малахов, Гусаров, обидва Козлови... Репутація у Теофанеша бездоганна. І це приємно, що наш земляк, переважну більшість часу перебуваючи за кордоном (Андрій тимчасово мешкає в Німеччині, звідти легко діставатися на різні турніри. Та й умови для тренувань поки що ліпші від наших), має біля себе щирого, тактовного й авторитетного помічника і порадника.

— Прибувши додому, Андрійко одразу спитав: «А в баскетбол пограти можна, мамо?», — розповідає Світлана Сергіївна Медведєва. — Син дуже скучає за домівкою, за Києвом, друзями. Наступного дня пішов до залу в тенісній школі «Антей» і там дві з половиною години грав з друзями в баскетбол, з радістю занурившись в атмосферу, в якій виріс.

А потім був отой день, коли до антеївської школи зібрався, здається, весь тенісний Київ — від малого до старого. Ще б пак, не часто буває вдома славний земляк — зірка світового рівня.

Малюки обдаровували Андрія букетами квітів, а він їм вручав чудові і дорогі ракетки фірми «Prince», якими грає й сам. Триста таких подарунків отримала щаслива дітлашня.

— На митниці в Києві, дізнавшись, для кого призначена партія ракеток, — розповідає А.Медведєв, — одразу запалили зелене світло. А от у Москві довелося понервувати, доводити, пояснювати, поки на допомогу не прийшов міністр спорту Росії Шаміль Тарпищев. До речі, це вельми контрастувало з тією чудовою організацією, яка була на турнірі «Кубка Кремля». Ці змагання і турніри в Монако мені найбільше до душі.

Доки Андрій щедро роздавав автографи, а потім певний час грав на корті з юними спортсменами, його мати відповідала на численні запитання журналістів. З'ясувалося, що Медведєв приятелює зі своїм постійним суперником іспанцем Серхіо Бругерою, що у великій інтернаціональній тенісній сім'ї спілкуються англійською, якою Андрій володіє досконало, що у нього з'явилося нове хобі — гольф. За його словами, цей вид спорту сприяє відновленню сил. Ну, а улюблена марка автомобіля київської зірки — «Мерседес».

Торкнулися й сердечних справ. Світлана Сергіївна розповіла, що їй дуже до вподоби дружба сина з німецькою тенісисткою Анке Хубер. Але ...

— Наші стосунки лише приятельські і не більше, — підключився до розмови Андрій. — Анке мені зовсім не наречена. І різні публікації про наше весілля незабаром — вигадки. Одружуватися не збираюся ще довго, бо мені тільки двадцять. Але якщо наважусь, то моєю супутницею життя стане обов'язково наша дівчина — українка або росіянка.

— Андрію, скажіть, будь ласка, що керувало вами, коли ви вирішили зробити подарунок юним київським тенісистам?

— Цією акцією хотів би подякувати усьому колективові тенісної школи «Антей» — адміністрації, тренерам, спортсменам. Давно вже хотів зробити щось приємне київським дітям, які захоплюються тенісом. Але через постійну турнірну зайнятість мені, на жаль, рідко доводиться приїздити до рідного міста. Тому кожні такі відвідини приносять величезну душевну радість.

— Нинішнього року ви перенесли операцію. Як почуваєтесь тепер?

— Це було досить давно. А от дрібні травми, на жаль, дошкуляють постійно. Їх протягом останнього часу зазнав п'ять поспіль. Вони ж, кляті, й не дають змоги мені грати на високому рівні. Особливо дошкуляє рука. Болить часто, і поки що мені важко тренуватися на повну силу.

— Чи продовжуєте навчання в Українському державному університеті фізичного виховання і спорту?

— Так. Я — студент третього курсу. Зрозуміло, що постійно навчатися не можу. Коли ж маю вільний від тенісу час, то охоче займаюся освітою. Збираюся отримати диплом цього авторитетного вузу. Але головне для мене теніс. Він — моя робота, моє захоплення...

— Чи готуєтесь до своїх поєдинків психологічно?

— Раніше дуже багато значив для мене в цьому плані Олександр Долгополов, з яким працювали разом чотири роки. Ми ретельно і прискіпливо аналізували помилки. Тактику на кожну конкретну зустріч обирали, враховуючи всю наявну інформацію. Дуже вдячний Олександрові. Якби не він, то, може, я б і не досяг вершин у тенісі. Все ж таки нинішнього року був четвертим у світовому рейтингу.

— А чи є тепер у вас своя команда, яка допомагає готуватися до турнірів?

— Ні. Є просто тренер — американець Бред Стейн, хороша людина, кваліфікований фахівець. Але він — американець...

— То чи можливий для вас варіант роботи з київським тренерським дуетом Олександр Долгополов — Юрій Черепов?

— Не наважуся сказати, що ми розлучилися з Олександром. Останнього слова не було. Знаю, що в родині Олександра народилася друга дитина. Це — величезний клопіт. Хоча той варіант, про який ви сказали, цілком можливий. А поки що в тренуваннях мені багато допомагає моя мама, вона часто приїздить до Німеччини. Щоправда, у неї є й інші серйозні клопоти: тренує чотирьох перспективних київських тенісисток (до речі, Андрій повністю фінансує підготовку цих спортсменок — вихованок школи «Антей», але ніколи цього не афішує. — В.Б.)

— Де за вас найбільше вболівають?

— Хочу сподіватися, що в Україні. В інших же землях особливу симпатію відчуваю з боку французів. Я ось уже два роки не живу вдома, у Києві. Але мені здається, що я нікуди не виїжджав. Знаєте, найкрасивіше місто в світі, як на мене, — Париж. Залюбки ходив би його вулицями-музеями цілими днями. Однак серед цієї краси і шляхетності нескладно наштовхнутися на кригу людської байдужості. А в нашому багатостраждальному місті саме душевне тепло його терплячих мешканців гріє і дарує надію.

— Кажуть, ви збиралися виступати за Росію?

— Щоб раз і назавжди покласти край чуткам і пліткам, скажу таке: радо виступав би за збірну Радянського Союзу. Але цієї країни вже не існує. А я народився в Україні, я громадянин цієї держави і виступатиму тільки під її прапором...

— Що скажете про виступи росіянина Євгена Кафельникова?

— Він дуже сильно додав у грі, має чудові перспективи. Взагалі Євген — талановитий спортсмен. І ще — мій найкращий друг. А на корті ми — конкуренти.

— Хто у вашому житті найбільше вплинув на вас?

— Мій дід — Сергій Опанасович. На жаль, його вже немає. Завдяки йому у мене дуже рано з'явилася власна думка. Від дідуся намагався перейняти доброту, відвертість, прямоту. Ми розуміли один одного з півслова. Коли його не стало, я одразу різко подорослішав...

— І останнє запитання: що для вас спортивна слава?

— Я дуже люблю теніс, люблю вигравати, а от популярність і слава, повірте, для мене нічого не варті, бо вони категорії минущі...

Він вийшов із залу, стрибнув на перила і з'їхав ними на другий поверх. У цьому був він весь, Андрій Медведєв, колишній учень 96-ї київської школи, симпатичний, привітний юнак, приємний співрозмовник. І нічого зіркового в ньому не спостерігалося.

На знімках: на прес-конференції; разом із мамою — Світланою Сергіївною; вручення ракеток юним киянам; вихованці школи «Антей» — чемпіонка України-94 Неллі Баркан і Андрій Медведєв.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

***

Баскетбол. Кубок європейських чемпіонів серед жіночих клубів. Груповий турнір. Динамо (Київ) — Галатасарай (Стамбул) — 68:44 (25:25).

Інформація про випуск інвестиційних сертифікатів інвестиційної компанії «Укоопінвест»

1. Відомості про інвестиційну компанію

1.1. Повне і скорочене найменування. Інвестиційна компанія «Укоопінвест» (скорочено — ЗАТ «Укоопінвест»).

1.2. Організаційно-правова форма — закрите акціонерне товариство.

1.3. Тип взаємного фонду інвестиційної компанії — закритий. Строк діяльності взаємного фонду — 5 років.

2. Зміст інвестиційної декларації

2.1. Найменування взаємного фонду. Закритий взаємний фонд інвестиційної компанії «Укоопінвест» (закрите акціонерне товариство).

2.2. Місце розміщення взаємного фонду. 252001, м.Київ, вул.Хрещатик, буд. 7/11.

2.3. Статутний капітал взаємного фонду. 3.012.100.000 (три мільярди дванадцять мільйонів сто тисяч) карбованців.

2.4. Цілі інвестиційної діяльності. Забезпечення прибутковості вкладів і приросту вкладених коштів.

2.5. Предмет інвестиційної діяльності.

Акумулювання фінансових ресурсів шляхом випуску інвестиційних сертифікатів, їх продажу і обміну на приватизаційні папери та інвестування ресурсів у цінні папери інших емітентів, об'єкти приватизації, нерухомості, земельні ділянки та інше.

2.6. Основні напрямки діяльності:

випуск інвестиційних сертифікатів;

акумулювання й розміщення приватизаційних паперів;

інвестування ресурсів у цінні папери, нерухомість, об'єкти приватизації.

2.7. Порядок продажу інвестиційних сертифікатів.

Інвестиційні сертифікати реалізують за кошти учасників та приватизаційні папери. Продаж інвестиційних сертифікатів організовує інвестиційна компанія.

2.8. Обмеження інвестиційної діяльності.

Фонд не має права:

випускати облігації та векселі;

придбати більш як 5 відсотків цінних паперів одного емітента та інвестувати понад 10 відсотків своїх цінних паперів в одного емітента, крім інвестування в облігації внутрішніх державних позик, зобов'язання державної скарбниці та інші цінні папери, одержання доходів за якими гарантовано урядом України;

тримати в цінних паперах менш як 70 відсотків активів інвестиційного фонду;

купувати інвестиційні сертифікати іншого інвестиційного фонду чи інвестиційної компанії;

займатися представницькою діяльністю з приватизаційними паперами; брати банківський кредит;

здійснювати інвестиції в цінні папери, емітентом яких є афілійована особа інвестиційного фонду;

видавати майнові гарантії, забезпечені майном фонду для третіх осіб, укладати договори-застави;

придбати цінні папери повних та командитних товариств.

2.9. Повідомлення про випуск інвестиційних сертифікатів.

Інвестиційні сертифікати випускаються в кількості 129.000 (сто двадцять дев'ять тисяч) штук на загальну суму 45.150.000.000 (сорок п'ять мільярдів сто п'ятдесят мільйонів) карбованців, у тому числі:

іменні інвестиційні сертифікати в кількості 120.394 штуки;

інвестиційні сертифікати на пред'явника в кількості 8.606 штук.

Номінальна вартість одного інвестиційного сертифіката 350.000 (триста п'ятдесят тисяч) карбованців.

Інвестиційні сертифікати випускаються для здійснення спільного інвестування. Вони підлягають вільному перепродажу і обігу.

2.10. Зобов'язання щодо викупу інвестиційних сертифікатів, наслідки невиконання таких зобов'язань.

Інвестиційні сертифікати підлягають викупу фондом не раніше від закінчення терміну використання приватизаційних паперів.

Інвестиційні сертифікати викуповують за ціною, яка дорівнює вартості чистих активів, але не нижче від номінальної.

Коли вартість майна в разі ліквідації фонду в розрахунку на один інвестиційний сертифікат нижче за його номінальну вартість, різницю власникам інвестиційних сертифікатів покривають за рахунок коштів засновників.

2.11. Комісійні, винагороди та витрати, що можуть сплачувати за рахунок коштів взаємного фонду.

За рахунок коштів взаємного фонду сплачують.

Інвестиційному керуючому винагорода — 5 відсотків середньорічної вартості чистих активів фонду або 10 відсотків, якщо активи фонду більш як на 50 відсотків сформовано за рахунок приватизаційних паперів;

витрати за договорами з депозитарієм, аудитором;

витрати на здійснення трансферних функцій, а саме: ведення реєстру учасників фонду, виготовлення, оформлення та видання інвестиційних сертифікатів, витрати на їх розміщення і викуп;

реклама, інформація у засобах масової інформації.

2.12. Місце, термін та порядок виплати дивідендів.

Учасникам не гарантовано фіксований розмір дивідендів.

Фактичний розмір дивідендів, отримуваний від результатів діяльності фонду, сплачують раз на рік, починаючи з травня по червень місяць через каси компанії, її філіалів або поштовим переказом. Місце виплати дивідендів — м.Київ,вул.Хрещатик, буд. 7/11.

Дані про розмір виплачуваного дивіденду публікуються в засобах масової інформації.

2.13. Спеціальні або резервні фонди взаємним фондом не створюються.

3. Дані про емісію інвестиційних сертифікатів

3.1. Загальна сума випуску (емісії) інвестиційних сертифікатів становить 45 150 000 000 (сорок п'ять мільярдів сто п'ятдесят мільйонів) карбованців.

Категорія — іменні інвестиційні сертифікати серії СА в кількості 120 394 штуки та інвестиційні сертифікати на пред'явника серії СБ у кількості 8 606 штук.

Загальна кількість інвестиційних сертифікатів — 129 000 (сто двадцять дев'ять тисяч) штук.

Номінальна вартість — 350 000 (триста п'ятдесят тисяч) карбованців один сертифікат.

3.2. День початку продажу інвестиційних сертифікатів — 22 листопада 1994 р.

3.3. Запланований курс одного інвестиційного сертифіката на початок продажу: перші 10 календарних днів за номінальною вартістю, далі за курсом, виходячи з попиту та пропозицій.

3.4. Максимальна кількість інвестиційних сертифікатів, дозволених для придбання одним інвестором, — 12 000 штук.

4. Перелік і результати попередніх емісій цінних паперів

4.1. Першу емісію цінних паперів ЗАТ «Укоопінвест» проведено з метою формування статутного капіталу компанії. Випущено 8 606 (вісім тисяч шістсот шість) штук простих іменних акцій серії А номіналом 350 000 (триста п'ятдесят тисяч) карбованців кожна на загальну суму 3 012 100 000 (три мільярди дванадцять мільйонів сто тисяч) карбованців. Усі акції розподілено між засновниками.

4.2. Попередніх випусків інвестиційних сертифікатів не було.

5. Відомості про засновника

5.1. Засновниками ЗАТ «Укоопінвест» виступають 23 юридичні особи України, а саме: Укоопспілка, Кримспоживспілка та 21 облспоживспілка — Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернігівська, Чернівецька, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Черкаська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Одеська.

6. Органи управління та контролю інвестиційної компані

6.1. Загальні збори засновників — вищий орган управління компанії.

6.2. Спостережна рада в кількості 7 чоловік, обрана з метою контролю за діяльністю правління компанії, його службових осіб та захисту інтересів учасників. Голова спостережної ради — Бабенко Станіслав Григорович, голова правління Укоопспілки.

6.3. Правління — виконавчий орган компанії — здійснює керівництво її поточною діяльністю та управління активами. До складу управління за посадами входять: президент, віце-президент, інвестиційний директор, комерційний директор, фінансовий директор.

Президент компанії — Галушко Микола Михайлович.

6.4. Ревізійну комісію в кількості 3 чоловік обрано для контролю за фінансово-господарською діяльністю правління компанії.

Голова ревізійної комісії — Савицький Станіслав Олександрович, заступник з фінансів голови правління Житомирської облспоживспілки.

7. Відомості про інвестиційного керуючого

Закрите акціонерне товариство інвестиційна компанія «Укоопінвест» (252001, м.Київ, вул.Хрещатик, буд. 7/11), зареєстровано 09.08.1994 р., свідоцтво № 21639545, розрахунковий рахунок № 467004 в АБ «Укоопспілка», МФО 322625.

Дозвіл на здійснення діяльності з випуску і обігу цінних паперів № 445 від 24 жовтня 1994 р. виданий Міністерством фінансів України.

8. Відомості про депозитарій

Депозитарієм ЗАТ «Укоопінвест» є комерційний банк «Укоопспілка», м.Київ, вул. Хрещатик, буд.7/11. Номер і дата державної реєстрації — № 204 від 25.10.1994 р. Банківські реквізити — к/р 800161529 в обласному управлінні Національного банку України, МФО 322625.

Засновниками депозитарія є Укоопспілка, Кримспоживспілка та 21 облспоживспілка.

9. Права власників інвестиційних сертифікатів

9.1. Інвестиційний сертифікат дає власникові (учасникові фонду) право на одержання дивідендів, а також одержання відповідної частки майна фонду в разі його ліквідації.

9.2. Власники інвестиційних сертифікатів мають право:

одержувати інформацію про діяльність взаємного фонду і компанії;

придбати на пріоритетній основі додатково випущені інвестиційні сертифікати;

здійснити перепродаж інвестиційних сертифікатів.

9.3. Інвестиційні сертифікати викуповує фонд після закінчення терміну використання приватизаційних паперів.

10. Відомості про аудитора

Аудиторська фірма «Лагма» (товариство з обмеженою відповідальністю) має ліцензію на аудиторську діяльність серії АБ № 000104 чинну до 7 квітня 1998 року.

Місце розміщення аудиторської фірми: м.Київ, вул.Інститутська, буд.25.

Акціонерно-комерційний
ЕЛЕКТРОН БАНК
290601, Україна, Львів,
вул. Грабовського, 11

Joint-stock commercial
ELECTRON BANK
11, Grabovskogo Street
Lviv 290601 Ukraine

Інформація про сьомий випуск акцій акціонерно-комерційного «Електрон Банку», м. Львів, Україна

А. Основні дані про емітента

1. «Електрон Банк» — це банк, заснований 10 жовтня 1991 року в м. Львові, який діє сьогодні у формі акціонерного товариства відкритого типу зі статутним фондом 49679, 26 млн. крб.

За період свого існування статутний фонд банку збільшився з 40 млн. крб. до 49679, 26 млн. крб. (6 випусків акцій «Електрон Банку» зареєстровані в Міністерстві фінансів України)

Акціонерами «Електрон Банку» є господарські товариства недержавної форми власності і фізичні особи. Серед акціонерів банку — 20 юридичних осіб, в тому числі перше в Україні акціонерне товариство, одне з найбільших в Україні підприємство з випуску електронної побутової техніки — АТ «Концерн — Електрон» (м. Львів).

Вищим органом управління банку є загальні збори акціонерів. Органом, який здійснює контроль за діяльністю виконавчого органу, є рада банку на чолі з головою ради президентом АТ «Концерн-Електрон», академіком, доктором технічних наук РИБІНКОМ Віктором Олександровичем. Керівництво поточною діяльністю здійснює виконавчий орган Банку — правління — на чолі з президентом банку — Загородньою Ларисою Нестерівною, яка має стаж роботи в банківській системі 13 років, вчена ступінь — кандидат економічних наук. Кількість працівників банку на 01.10.94 р. — 181 чол.

Професійні дані про членів правління:

ПІП	посада	освіта	робстаж
1. Гадуп'як Анна Тимофіївна	віце-президент	вища	16 років
2. Селезньов Юрій Сергійович	директор з фінансів	вища	21 рік
3. Пальчевська Ніна Яківна	головний бухгалтер	вища	26 років
4. Шморгай Микола Богданович	керуючий Львівською філією банку	вища	8 років
5. Тришкін Володимир Євгенович	керуючий справами	вища	13 років
6. Курдидик Олександр Васильович	радник	вища	29 років
7. Миколів Ярослав Ярославович	директор з валютних операцій	вища	7 років

Головною метою нового випуску акцій є залучення коштів для підтримки нових інвестиційних програм і нових технологій.

Кошти, отримані від продажу акцій, буде використано на реалізацію ефективних за строками програм.

Цілі банку: підтримка економічного та культурного розвитку України, надання повного спектра банківських послуг, задоволення інтересів акціонерів банку.

Основне завдання, яке поставив перед собою колектив «Електрон Банку», є досягнення європейського рівня роботи і надання послуг, якомога швидше входження до світової міжбанківської системи.

Баланс АК «Електрон Банку» (млн.крб.)

	01.01.93	01.01.94	01.10.94
Активи			
1. Каса	249	4676	10378
2. Кореспондентський рахунок у НБУ	265	3691	55550
3. Кореспондентські рахунки в інших банках	182	12509	68817
4. Дебітори банку	28	2951	11268
5. Кредити, надані банком	3642	19420	96194
6. Позики іншим банкам	60	1900	156918
7. Основні кошти і госпінвентар	33	1789	8176
8. Відокремлені кошти за рахунок прибутку	473	19230	68801
9. Інші активи	390	6161	64769
Всього по активу:	5322	72327	540871
Пасиви			
1. Статутний фонд	466	5907	49679
2. Резервний та інші фонди	401	5192	19428
3. Розрахункові та інші рахунки клієнтів	794	18615	102901
4 Депозитні рахунки клієнтів	1471	4905	119278
5. Внески громадян	1	854	36134
6. Кредити, отримані в інших банках	1566	6300	47500
7. Розрахунок з філіалами	2	2816	33693
8. Інші пасиви	148	8508	63457
9. Прибуток	473	19230	68801
Всього по пасиву:	5322	72327	540871

Б. Опис ділової діяльності емітента

Акціонерно-комерційний «Електрон Банк» надає практично всі види банківських послуг, у тому числі з іноземною валютою, та проводить вкладні операції.

Усі позички банк видає на підставі докладного аналізу та обгрунтування надійного захисту щодо вчасності їх проведення, що зменшує ризик банку.

Платіжний оборот банку за 9 місяців 1994 року становив 9,2 трлн. крб., Валюта балансу на 01.10.94 становила 540,8 млрд. крб., прибуток за цей же період становив 68,8 млрд. крб..

Банк володіє генеральною ліцензією Національного банку України на проведення валютних операцій № 16 від 17.07.1992 р.

Банк встановив кореспондентські відносини з 28 банками 16 країн світу, де відкрито 38 рахунків.

За період свого існування банк відкрив філії в містах Києві, Мукачеві (Закарпатська обл.), в Рясному (Львів), Львові (аеропорт). Планово подальше відкриття філій у Львові та в інших містах України. Відкрито мережу обмінних пунктів. Всі філії прибуткові.

Простроченої заборгованості кредиторам і за платежами до бюджету немає.

Економічні нормативи, встановлені Національним банком України, витримано.

Банк є засновником Міжбанківської валютної біржі України, Асоціації комерційних банків України.

В. Дані про емісію цінних паперів

Загальними зборами акціонерів «Електрон Банку» 12.11.1994 р. (протокол № 11) було прийнято рішення про сьомий випуск акцій і розповсюдження простих іменних акцій шляхом відкритої передплати додатково на 40, 0 млрд. крб..

Додатково випускається 800000 штук простих іменних акцій на загальну суму 40,0 млрд. крб., номінальною вартістю 50000 крб.. за кожну акцію.

Дата початку розповсюдження акцій — 26.12.1994 р.

Дата закінчення розповсюдження акцій — 26.06.1995 р.

У разі недосягнення або перевищення рівня оголошеної емісії акцій 7-го випуску загальні збори акціонерів затверджують фактичне розміщення акцій.

Акціонерам, які володіють простими іменними акціями в кількості 10 штук на загальну вартість 500 тис. крб., надано право участі в голосуванні під час вирішення питань діяльності банку, які розглядаються на загальних зборах акціонерів.

Акціонерам банку, які володіють акціями попередніх випусків, надано першочергове право придбання простих іменних акцій нового випуску за номінальною вартістю. Всім іншим продаж акцій здійснюється за ціною, яку встановлює правління банку.

Акції розповсюджуються шляхом відкритої передплати серед недержавних юридичних осіб та громадян з видачею тимчасових свідоцтв. Виготовлення акцій банку та заміну тимчасових свідоцтв буде здійснено після введення в обіг національної валюти України. Замість акцій акціонерам може бути видано сертифікат на сумарну номінальну вартість акцій.

Іноземним фізичним особам акції банку реалізуються за карбованці за курсом акцій, встановленим правлінням банку шляхом обміну валюти в «Електрон Банку» на карбованці.

Передплата акцій передбачає укладення договору з акціонером. Покупець — юридична та фізична особа — повинні оплатити 100% вартості передплачених акцій в час подання заяви.

Рух іменних акцій фіксується у книзі реєстрації власників, яку веде банк. Власники простих іменних акцій мають право їх самостійно передавати, а також заповідати, але з обов'язковою реєстрацією в банку в 10-денний термін. Спадкоємність акцій здійснюється відповідно до чинного законодавства України. Без такої реєстрації угода не набирає чинності. За переоформлення з власника стягують комісійну винагороду в розмірі 2% вартості акцій, встановленої правлінням банку. «Електрон Банк» має право викуповувати свої акції у акціонерів з взаємної згоди за домовленою вартістю у будь-який строк для їх наступного перепродажу, розповсюдження або анулювання протягом не більш як одного року.

Оплату за акції приймають банк та його філії. Продаж простих іменних акцій здійснюється пакетом у кількості:

для фізичних осіб — 10 штук;

для юридичних осіб — 100 штук.

Громадянам слід мати при собі паспорт, а юридичним особам подати, згідно з вимогами Національного банку України, баланс підприємства та аудиторські довідки про джерела формування коштів, виділених на придбання акцій. Юридичним особам заборонено використовувати для придбання акцій бюджетні ресурси, а також кошти, одержані в кредит або під заставу.

У зв'язку із знеціненням карбованця внаслідок інфляції, скороченням матеріальних затрат на друкування акцій банку і згідно з рішенням загальних зборів акціонерів банку від 15.07.1994 року про випуск простих іменних акцій номінальною вартістю акцій 50000 крб. провести обмін акцій попередніх випусків з розрахунку за 5 акцій номіналом в 10000 крб. видати 1 акцію номіналом 50000 крб., а також вилучити з обігу привілейовані іменні акції шляхом заміни їх на прості іменні акції з розрахунку: за 1 привілейовану акцію номінальною вартістю 10000 крб. видати 1 просту іменну акцію номінальною вартістю 50000 крб. Обмін привілейованих акцій провадиться до 01.01.1995 р.

291 штуку привілейованих іменних акцій номіналом 10000 крб. буде обміняно на 291 штуку простих іменних акцій номіналом 50000 крб., 4967635 штук простих іменних акцій номіналом 10000 крб., буде обміняно на 993527 штук простих іменних акцій номіналом 50000 крб.

I—IV випуски простих акцій до досягнення 240 млн. крб. мають нумерацію з 0001 до 4800, серії А, для засновників банку, власників простих акцій, які уклали установчий договір зі статутним фондом на 250 млн. крб., та до досягнення 1237,5 млн.крб. мають нумерацію з 00001 до 24750, серії А-1 для засновників банку, власників простих акцій, які уклали установчий договір про реорганізацію банку.

Випуски V—VI акцій мають серію Б, з № 000001 до № 963977.

Емісія акцій сьомого випуску провадитиметься за серією Б-1 з № 000001 по № 800000.

Комісійні під час купівлі акцій стягують у розмірі 2% суми номінальної вартості акцій. Комісійні не стягують з покупців акцій, які є власниками акцій попередніх випусків, а також працівників банку, членів ради банку, членів ревізійної комісії.

Під час передплати банк у будь-який час за заявою акціонера приймає назад тимчасові посвідчення і повертає кошти, отримані від акціонера. Однак при цьому проценти за розміщення коштів у банку не нараховуються і комісійні не повертаються.

Акціонери — засновники банку, які володіють акціями серії А, в разі ліквідації чи реорганізації банку мають виняткове право на розділ майна, придбаного банком за станом на 30.10.1992 р.

Частка акціонерів, які володіють простими іменними акціями, крім засновників, у статутному фонді не може перевищувати 5%.

Виплату дивідендів плановано здійснювати щоквартально за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні банку, після сплати встановлених законодавством податків та інших платежів до бюджету, створення резервного та інших обов'язкових фондів.

Дивіденди нараховують на номінальну вартість акцій з моменту надходження або внесення на рахунок банку коштів, повної оплати вартості придбаних акцій банку і виплачують за умови, які акції куплені за 30 діб до встановленого терміну виплати дивідендів.

Установлений термін виплати дивідендів: 20 число наступного місяця після закінчення кожного кварталу. За IV кв. дивіденди виплачують через 10 днів після затвердження їх розміру щорічними загальними зборами акціонерів.

Дивіденди виплачуються банком та за його дорученням — його філіями.

У разі реорганізації «Електрон Банку» всі зобов'язання щодо випущених акцій переходять його правонаступникам.

Г. Чинники ризику

Чинниками ризику, які можуть впливати на діяльність «Електрон Банку», є:

непослідовність заходів уряду щодо роздержавлення і приватизації.

Д. Організація розміщення акцій

Розміщення акцій сьомого випуску «Електрон Банку» здійснюватиме Банк самостійно як в основному офісі, так і в філіях за адресами:

Україна, м. Львів, 290601, вул Грабовського, 11, («Цитадель») Акціонерно-комерційний «Електрон Банк», тел. 72-15-48, факс: 74-12-94.

Київська філія, 252000, м.. Київ, бульвар Шевченка, 32а, тел. 224-85-55.

Закарпатська філія, 295400, м. Мукачеве, вул.. Шевченка, 2, тел. 4-13-74.

Львівська філія, 290003, м. Львів (аеропорт), п/с 1234, тел. 69-22-57.

Рясняиська філія, 290069, м. Львів, вул. Шевченка, 315, тел. 33-52-55.

Президент Банку Л. Н. ЗАГОРОДНЯ.

Информация о выпуске инвестиционных сертификатов АООТ Инвестиционной Компании «Агропром-инвест»

1. Сведения об Инвестиционной компании:

1.1. Полное наименование инвестиционной компании — Акционерное общество открытого типа Инвестиционная Компания «Агропром-инвест».

1.2. Организационно-правовая форма инвестиционной компании — акционерное общество открытого типа.

1.3. Взаимный фонд инвестиционной компании:

Полное наименование — филиал АООТ ИК «Агропром- инвест» — взаимный фонд «АПИ-фонд». Тип фонда — закрытый.

II. Содержание инвестиционной декларации:

Закрытый взаимный инвестиционный фонд «АПИ-фонд» (далее «Фонд») является филиалом Инвестиционной Компании «Агропром-инвест» (далее «Компания»).

Фонд создан по решению общего собрания акционеров Компании (протокол № 3 от 23 сентября 1994 г.).

Фонд не является юридическим лицом, имеет отдельный баланс и текущий счет, печати и штампы.

Фонд является закрытым, создан на срок 5 лет с момента государственной регистрации.

Местонахождение фонда — г.Киев, ул.Институтская, 25.

Уставной капитал фонда составляет 3 000 000 000 (три миллиарда) крб. на 12 октября 1994 г.

Предметом деятельности фонда является:

осуществление деятельности по выпуску и размещению ИС фонда;

осуществление коммерческой деятельности с приватизационными бумагами;

осуществление инвестиций в объекты промышленной, сельскохозяйственной и социальной сферы.

Сведения о выпуске ИС.

ИС дает право его собственнику на получение доходов в виде дивидендов. ИС не дает права на участие в управлении фондом.

Размер выпуска ИС — 45 000 000 000 (сорок пять миллиардов) крб.

Инвестиционные сертификаты приобретаются за денежные средства или за приватизационные сертификаты и подлежат свободному обращению.

Вид инвестиционных сертификатов — «на предъявителя».

Номинал одного инвестиционного сертификата — 100 тыс. крб.

Количество выпускаемых инвестиционных сертификатов — 450 000 шт.

Место, сроки и порядок выплаты дивидендов по ИС определяются общим собранием акционеров компании.

III. Данные об эмиссии ИС

1. Сумма выпуска ИС — 45 000 000 000 (сорок пять миллиардов) крб.

2. На начало продажи ИС будут продаваться по номинальной стоимости.

IV. Сведения об учредителях Инвестиционной Компании

ПЧП «Виктория», Местонахождение: г.Киев-103, ул. Киквидзе, 6а.

Банковские реквизиты: р/с 644636 в АКБ «Ажио» г.Киева, МФО 300175. Доля в уставном фонде Компании — 19,7%.

ООО«Росукринвест». Местонахождение — г.Киев, ул. Институтская, 25

Банковские реквизиты: р/с 4467323 в АКБ «Правекс» г.Киева, МФО 321983. Доля в уставном фонде — 31,3%.

V. Сведения об инвестиционном управляющем

АООТ ИК «Агропром-инвест» (г.Киев, ул. Институтская,25).

Разрешение на осуществление деятельности по выпуску и обращению ценных бумаг № 453 от 26.10.94 г. выдано Министерством финансов Украины.

VI. Сведения о депозитарии

Акционерный коммерческий банк «Персональный компьютер» г.Киева.

АКБ «Перкомбанк» имеет разрешение Министерства финансов Украины на осуществление деятельности как депозитария № 8 от 25.05.94г.

VII. Сведения об аудиторе

Аудиторская фирма в форме общества с ограниченной ответственностью «Бизнес эксперт»

Лицензия аудиторской палаты — АБ № 66 от 10.03.94г.

За кордоном чекає спадок. Можливо, на тебе... УКРІНЮРКОЛЕГІЯ (252034, м.Київ, вул.Золоті Ворота, 2-а) у справах про спадщину розшукує родичів:

Померлих у США:

1. Сема Камена, який народився в 1914р. у США, батько якого Ісаак Камен (Каммерер) і мати Олена (Ліна) Шрегер (Шрарер, Шраге) народилась в Галичині в 1887 році і її останнє місце проживання до від'їзду у США — с. Білий Камінь.

2. Мосеса Федера, який народився в 1920 р. в Белзі, батько якого Давид Федер, а мати Сара Горшгори.

3. Альфреда Соломоновича Петерсіля, який народився в 1930 р. у США, батько якого Соломон (Саул) Петерсіль народився в 1896 році в Галичині в н/п Заборів, а мати Анна Галоте(Халоте) народилась в 1896 році в Австро-Угорщині.

Померлих у Канаді:

5. Джона (Івана) Пашковського, який народився в 1903 році, а батьками були Френк Пашковський та Надія Джаргоська.

6. Марії Флажовської, яка народилась в 1904 році, батько якої Йосип (Йозеф) Кула, а мати Павліна Лемцо (Лемцю).

7. Анни Фальк (Фальковської, Фалькевич), яка народилась приблизно в 1902р. у Львові чи області.

8. Клавдії Землякової, яка народилась на Україні в 1898 році, її дівоче прізвище Іванова, вдови Федора Землякова, який народився в Одесі в 1901 році.

9. Петра Михаленко (Михайленко), який народився на Україні в 1921 році.

10. Петра Коваля, який народився на Україні в 1912 році.

11. Томаса Балінки, який народився приблизно в 1909—1910рр. на Україні.

12. Филипа Савкуна, який народився в 1893 році в Росії чи Україні.

13. Володимира Марцоли.

Померлих у Франції:

14. Георгія Нідзялковського, який народився в 1927 р. біля Люобліна чи Львова.

15. Сестру Ольгу або інших родичів Ванди Козакевич, яка народилась в Києві чи області в 1919 році.

16. Андрія Михайловича Кульматицького, який народився в 1910 році в н/п Ківерці, батько якого Михайло Кульматицький, а мати Юліанна Сарафим.

17.Всеволода Габріеля Хаймана, який народився в Лібау (Естонія) 11.03.1908 р., батько якого Лазар Карлович Хайман народився в 1875 р. в Одесі, а мати Надія Григорівна Григор'єва народилась в 1884 р. в Санкт-Петербурзі.

А також будь-яких родичів Якова Мойсейовича Цвібака, який народився 1 серпня 1902 року в Феодосії і помер в 1994 р. в Нью-Йорку.

Зацікавлених осіб, а також осіб, яким відоме місце проживання розшукуваних, просимо повідомити про це Укрінюрколегію: Київ-34, вул. Золоті Ворота, 2-А,

тел.(044) 224-16-67, факс. (044) 229-28-35.

Организация реализует оборудование для переработки молока со склада в г. Киеве:

сепараторы-сливкоотделители ОСБ 1т/ч, ОС2Т3 5 т/ч, ОС2Д500, ОС2НС 10 т/ч;

сепараторы для осветления пива ВПО;

сепараторы бытовые «Плава»-2 (50 л/ч);

маслобойка бытовая МЭ 12/200-1;

пастеризаторы ПТУ-10 (10 т/ч) и другое.

Возможен бартер на продукты питания.

Тел.: (044) 552-96-74, 559-94-88.

Оборудование со склада в г.Киеве российского производства:

металлорежущие станки:

токарные 1К62, 1М63-Н, 16К40, МК60-56 и др.;

фрезерные 6Т12, 6Т82, 6Т83 и др.;

ножницы гильотинные НК3418 (лист 6,3 мм толщина, 2 м ширина);

кузнечно-прессовое оборудование и заточные станки различных моделей.

Тел.: (044) 552-98-72, 552-97-82, 552-92-83.

PAREX BANK

Без проблем и формальностей!

— ПРОДАЕМ КАРБОВАНЦЫ ЗА ВАЛЮТУ	ТЕЛ.222416, 222264
— ПОКУПАЕМ КАРБОВАНЦЫ, ТЕНГЕ, БЕЛОРУССКИЕ РУБЛИ	ТЕЛ.229561, 213540
— СПРАВКИ О КУРСАХ	ТЕЛ.281483
— ОТКРЫТИЕ КОДИРОВАННЫХ СЧЕТОВ	ТЕЛ.283659
— АККРЕДИТИВЫ В ЛЮБОЙ ВАЛЮТЕ	ТЕЛ.284330

Филиал "Лаймдота": ул. Кр.Барона 20/22, Рига, Латвия

Тел.: (0132)-222264, 222416, Факс: 281595

Телекс 614567 LAIM SU

Все гениальное — просто!

ТЕХНОЛОГ UKRAINE

Газосварка без карбида!

У Вас проблемы с **карбидом, кислородом, ацетиленом?**

Не беда, обращайтесь к нам. Мы производим промышленные электролизно-водные газосварочные установки

ТЕРЕ-1.5Т

Толщина свариваемого металла 0.5 ... 5мм,

Выход газовой смеси 1500 л/час,

Максимальная потребляемая мощность 4.5 КВт

Обеспечиваем гарантийное и послегарантийное обслуживание

Звоните: (0572) 23-0127, 32-1903, 20-5396

Пишите: 310115 Харьков-115, а/я 3151

Приходите: г. Харьков, ул. Котлова, 29

Только установки фирмы "Технолог" заменяют ацетиленовый сварочный пост!

Куплю дорого в любом количестве желчные камни крупного рогатого скота 262002, г.Житомир, а/я 60, *тел. (0412) 34-39-00*

Національна акціонерна страхова компанія

ОРАНТА

Шановні власники транспортних засобів !

Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» нагадує, що згідно з рішенням уряду України всі власники транспортних засобів повинні до 1 січня 1995 року укласти договір страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.Звичайно, страхових компаній в Україні багато, але лише Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» гарантує виконання взятих зобов'язань на рівні державних стандартів.

Для цього в нас є достатні резервні фонди та висококваліфіковані спеціалісти в кожному районі та місті України, які прийдуть вам на допомогу незалежно від того, де стався страховий випадок.

Будьте певні, «Оранта» вас захистить і зведе до мінімуму всі турботи.

Установи НАСК «Оранта» чекають на вас у кожному районі та місті України.

Телефони для довідок:

Київ: правління 293-45-16
міська дирекція 269-84-16
обласна дирекція 212-18-52
Вінниця 32-49-95
Дніпропетровськ 45-42-21
Донецьк 93-36-81
Житомир 34-69-35
Запоріжжя 95-82-62
Івано-Франківськ 2-33-49
Кіровоград 22-09-27
Луганськ 54-21-60
Луцьк 2-33-46
Львів 74-23-47
Миколаїв 3-53-57
Одеса 25-22-08
Полтава 7-22-77
Рівне 22-43-09
Севастополь 52-01-03
Сімферополь 27-41-77
Суми 27-21-27
Тернопіль 2-43-55
Ужгород 4-28-09
Харків 43-33-06
Херсон 6-45-07
Хмельницький 6-25-79
Черкаси 45-32-21
Чернівці 2-26-57
Чернігів 7-47-04.

АОЗТ «Укрсварка» реализует

Сварочное электрооборудование;
Трансформаторы тока типа Т-0,66;
Силовые полупроводниковые приборы (диоды, тиристоры);
Провод ПГВА 1х1;
Контакторы КТ 60 х 13, КТ 70 х 23;
Автоматические выключатели АЕ-2056М.

Тел./факс (0622) 92-10-35. Тел. 35-99-26; 35-96-23.

Арбітражний Суд м.Києва порушив справу № 15/163 про банкрутство СП «Торговий Дім Україна — Данія» (м.Київ, 252416, вул.Прирічна, 13, рахунок 4467801 / валютний 011070540 у Печерському відділенні Укрсоцбанку).

Просимо всіх кредиторів та можливих санаторів у місячний строк звертатися за адресою: 252030, м.Київ, вул.Богдана Хмельницького, 16—22, кім.405—406.

Сергій МЕЛЬНИЧУК, «Голос України»

БИЧКИ У ВІЛЬНОМУ ПОЛЬОТІ

Бортовий автомобіль ЗІЛ-130, керований Олександром Юрчуком, поспішав із села Гута Костопільського району до Здолбунова. У кузові неспокійно стукотіли ратицями вгодовані бички. За якусь годину автомобіль в'їхав у Рівне і зупинився на вулиці Романа Шухевича. Водій попрямував до найближчого магазину — чи то запастися «пальним» на вечір, чи купити рівненського круглого хліба.

І раптом... Так-так, автомобіль сам по собі покотився з гори, набираючи швидкість. Бички, звісно, нічого не зрозуміли, їм усе одно, а на вулиці гостро повіяло небезпекою.

Перший удар припав на «Жигулі», другий, третій і четвертий — на електроопори і стійку світлофора. На щастя — саме на щастя! — в автомобілі відпало переднє колесо, і він не вилетів на перехрестя, а сповз на газон за тротуаром. Вигляд мав жалюгідний — наче снаряд влучив у передню частину...

Бички відбулися лише сильним переляком і окремими ушкодженнями. І чи то від цього, чи від того, що помітили: з гори мчить, майже не торкаючись землі, водій, жалібно замукали.

...У цій історії є промовиста мораль: коли забувають про гальмо, прикра пригода може статися не лише з водієм.

Рівне.

Григорій ГРИНЬ, «Голос України»

ПОПИТ НА МИЛИЦІ

Виробниче об'єднання «Лтава» провадить докорінну конверсійну перебудову, орієнтуючись передусім на випуск товарів народного споживання. Уже вдалося запустити в серійне виробництво телеприймач, серію побутових замків, електронні ваги.

У власному магазині один із популярних товарів — милиці, що їх також виготовляє завод. На нього вже надійшли замовлення із 28 міст. Як бачимо, як і хворій людині, так і хворій економіці милиці можуть вельми прислужитись. Тільки не ходила б вона на них роками.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК, «Голос України»

ПТАХІВ ПОКАРАНО...

На ринку у місті Сватове з'явилися у продажу обскубані голуби — 10 тисяч карбованців за штуку. А що? Тривалий час птахи оскверняли пам'ятники. Відомо, кому у нас ті пам'ятники. Досить! Осквернителів карають. З допомогою голодних людей...

Луганська область.

Володимир СУШКЕВИЧ, журналіст

КУПАЄ ДІВЧИНКА ЛЯЛЬКУ...

Розпочалося все так. Зайшла до редакції нашої газети старенька, років під 80, жінка і сказала:

— Ви писали про дім з привидами, про жінку, яка відгадує думки. Приходьте до мене додому у середу між 11-ю і 12-ю годинами, ви ще й не таке почуєте і побачите.

— Вдень? — уточнюю.

— Удень, удень. Ви не перебивайте, бо мені так тяжко було наважитися прийти до вас. Думаю, засміють мене в редакції, не повірять. Чекаю вас по вулиці Київській, будинок...

І назвала будинок і квартиру. І найближчої середи близько 11-ї я постукав у двері (дзвінка не було). Старенька прочинила двері на ланцюжку.

— Заходьте. Тихесенько. Гляньте, кімната в мене лише одна, кухонька, ванна, і в квартирі я сама. Ага, загляньте до ванної. Бачите, на верхній полиці ляльку? Помацайте, вона зовсім суха. Тепер зачиняємо ванну на гачок. Ніхто туди зайти не може. Заходимо до кімнати, сідаємо на дивані, і чекаємо...

... Ти не повіриш, шановний читачу, але рівно об 11-й я почув: у ванній (зачиненій!) хтось відкрив кран, і зашуміла- потекла вода.

Глянув на господиню, вона приклала палець до вуст.

Далі я почув сміх. Сміялася дівчинка, вона плюскала по воді рученятами — так мені здалося. Мабуть, набирала у ванні воду, дзвенів дитячий сміх, у ванній щось плюскотіло... Це не сон! Я глянув на стареньку, вона охопила голову руками і схилилася низько-низько, глянув на годинника — 20 хвилин на 12-ту.

Мені здавалося, що старенька спить. Я підійшов до ванної і спробував відчинити двері, але вони були зачинені зсередини. Старенька підбігла до мене і знову притулила пальця до губ, мовчи, мовляв. Ми знову сіли на диван. Нараз сміх у ванній затих, щось легенько стукнуло...

— Тепер можна йти, — шепнула старенька, — ідіть самі, а то не повірите мені.

Я відчинив двері у ванну. Ввімкнув світло — нікого. Але ж хтось у ній та зачинявся? Квартира на четвертому поверсі, жодних отворів, хіба що душник з малесенькими дірочками — у них і мишка не пролізе.

На підлогу хтось нахлюпав води, у самій ванні води вже не було. Але видно, що вона щойно витекла звідти — стінки ще були вологі.

— Це якась нісенітниця! — сказав скоріше сам собі.

— А гляньте на ляльку! — шепнула господиня.

Лялька була мокра! І штучне волоссячко, і сукенка... Було видно, що ляльку купали і поклали ось сюди, на металеву поличку.

— Ось бачите, — зітхнула старенька, — ніхто мені не вірить.

— І таке буває щосереди?!

— Так.

— І чим би ви пояснили це диво?

— Живу я тут недавно. Мала хату в центрі міста, але її знесли, бо будували новий дім. І ось дали мені цю квартиру. До мене тут жила молода сім'я. Кажуть, у них утопилася в морі дівчинка. Вони виїхали до іншого міста, і ось, я так собі думаю, дух дівчинки навідується сюди, в дім, де вона народилася.

— А чому саме по середах?

— Не знаю. Думаю, саме в цей день тижня дівчинка і втопилася. Знаєте, я не вірила в такі дива, і ось тобі на старість така придибенція.

— Не боїтеся?

— Уявляєте — ніскільки. Навіть звикла: людина до всього звикає. Буває, нема води. Тоді за дверима ванної чується зітхання, а то й плач. Мабуть, нема в чому скупати ляльку. До речі, лялька ця залишилася від попередніх господарів квартири. Я хотіла викинути її, але якась невідома сила зупинила мене.

... Ось така історія. Я не повірив би, коли б сам не був у тій квартирі. Додам, що нею зацікавилися деякі науковці і священики. І з часом ми ще повернемося до цього таємничого випадку.

Тернопіль.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, «Голос України»

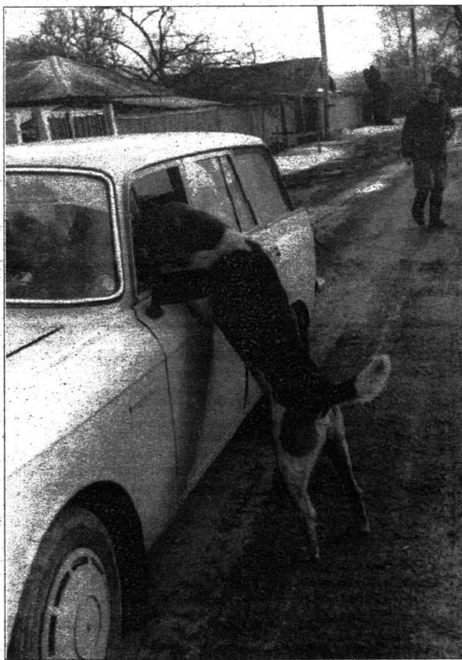
ПИЙТЕ ВИНО НА РОБОТІ...

Незвичайну поправку до розпорядку робочого дня внесено у радгоспі-заводі «Таврія»: тут дозволяють пити на роботі сухе вино.

За повідомленням директора підприємства Олександра Сидоренка, робітники п'ють вино досить цивілізовано. І в такий спосіб захищають себе від епідемії холери. Вино створює в організмі кисле середовище, в якому гине холерний вібріон. Для цього профілактичного заходу щодня готують розчин води, до якого додають 10—15 відсотків вина. Вживають його здебільшого ті, хто працює на виноградних плантаціях, у виробничих цехах. За словами директора, він реалізував рекомендації свого учителя з Одеського інституту харчової промисловості професора Преображенського. Очевидно, щоб наслідувати приклад «Таврії», турбуватися про здоров'я, треба купувати продукцію цього заводу...

Херсонська область.

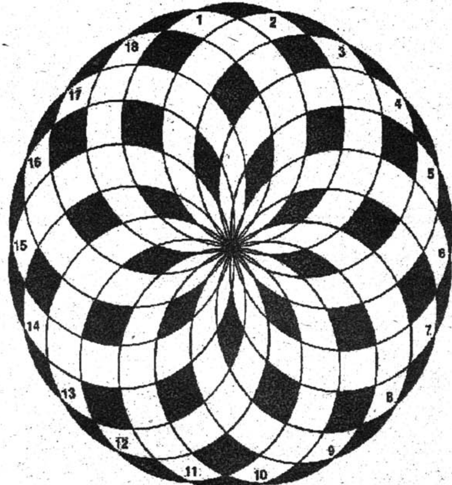
Фотожарт

Браток, підкинь до центру!..

Фото Валерія ІНЮТІНА.

Чернігів.

КРОСВОРД

1.Міністр в уряді Української Народної Республіки. 2.Шляхтичка з Білоцерківщини, мати Івана Мазепи, вірна дорадниця сина-гетьмана. 3.Комп'ютерна «мова». 4.Український композитор, ув'язнений російським царатом, як небезпечний для уряду, помер у в'язниці. 5.Богородиця, заступниця України. 6.Озеро в Албанії, Греції, Югославії, що має підземний витік в інше озеро. 7.Військовий вождь у скандинавів. 8.Козацький чин. 9.Всесвітньовідомий поет, чиє серце поховано в Греції. 10.Нешлюбна дружина князя Святослава, мати Володимира Великого. 11.Птах з голосом «флейти». 12.Бог, батько Дажбога. 13.Видатний український художник, замордований у концтаборі. 14.Французький картограф, автор «Опису України» (1650 р.). 15.Етнограф, чоловік Лесі Українки. 16.Головний герой поеми Івана Кочерги.

Відповіді до кросворда, надрукованого 12 листопада

1. Вишня. 2. Дишло. 3. Ослик. 4. Ярлик. 5. Карпо. 6. Кирза. 7. Арсен. 8. Овсов. 9. Варяг. 10. Нирок. 11. Короб. 12. Гарем. 13. Махно. 14. Бахус. 15. Судак. 16. Орден. 17. Народ. 18. Кіров.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 385117.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311225.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».